

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

2

КЛАС

Частина 2

Інтегрований курс

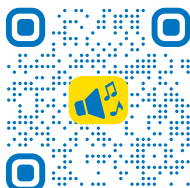
Державний Гімн України

*Музика М. Вербицького,
слова П. Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Остапенко Ганна Сергіївна

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

ЧАСТИНА 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 07.01.2025 № 22)*

*За типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна*

Умовні позначення

попрацюйте в парах

попрацюйте в групах

попрацюйте всім класом

уточніть значення виділеного
слова в “Тлумачку”

запиши, дивлячись на зразок
або з пам'яті

Остапенко Г. С.

О 76 Українська мова та читання : підруч. для 2 кл. закл.
загал. серед. освіти (у 2-х ч.). Ч.2 / Г. С. Остапенко. —
Київ : Світич, 2025. — 128 с. : іл.

УДК 811.161.2:821(075.2)

Електронний інтерактивний
додаток до підручника —
на сайті SvitDovkola.org/um2/2025

Вітаємо в новому семестрі!

Ми маємо, чим тебе здивувати.

Мовознай

Разом зі мною ти відкриватимеш секрети української мови!

Читася

На тебе чекають найцікавіші казки, оповідання, вірші та статті. Читай і пізнавай!

Пишеня

Продовжуй писати книжку про себе. Я допоможу!

Чистомовик

Хочеш говорити українською без помилок? Звертайся до мене.

Дружисловик

Я підкажу, як порозумітися в різних ситуаціях і знайти слова, які надихнуть чи заспокоять.

Медійка

Отримуй та передавай інформацію по-сучасному. Маю для тебе різні плакати, відеоролики, презентації, мультики!

Режисерка

Попереду нові вистави та оплески захоплених глядачів.

Зміст

Тема 5 ❖ Цінності

Казки різних народів . . .	4	Службові слова	12
Як бути ввічливими? . . .	6	Заклички	14
Мої цінності	8	Авторська казка	16
Моя книжка.		Ділю слова на групи . . .	18
Зимові спогади	9	Іменники	20
Досліджую слова	10	Наш театр.	
		Пальчикова вистава . . .	21

Тема 6 ❖ Хочу — можу — треба

Досліджую рекламу . . .	22	Написання	
Соціальна реклама . . .	24	власних назв	36
Пишу відгук	26	Переказую казку	38
Граю зі словами	28	Загальні назви	40
Оповідання	30	Однина і множина	42
Пишу без помилок . . .	32	Білі вірші	44
Власні		Моя книжка.	
і загальні назви	34	Мої вірші	46
Наш театр.		Прикметники	47
Воронячі розмови	35	Добираю	
		прикметники	48

Тема 7 ❖ Ідеї — винаходи — відкриття

Риси характеру	50	Прикметники-	
Коментую новини	52	синоніми	60
Наукова стаття	54	Описую мишку	62
Складаємо		Наш театр.	
оголошення	56	На сцені Ґруффало	64
Описую Ґруффала	58	Прикметники-	
		антоніми	65

Історії з життя	66	Відгадую загадки	74
Проводимо диспут	68	Дієслова-антоніми	76
Описую приміщення . .	70	Моя книжка.	
Дієслова	72	Мій любий клас	77

Тема 8 ❖ Рух і час

Читаємо і пишемо		Питальні речення	93
листи	78	Розповідні речення	94
Дієслова-синоніми	80	Фантастична	
Розповідаю		повість	96
про мандрівку	82	Спонукальні	
Гаївки	84	речення	98
З Великоднем!	86	Котра година?	100
Вигадую продовження		Гумористичне	
оповідання	88	оповідання	102
Види речень	90	Окличні та неокличні	
Наш театр.		речення	104
Пластилінова вистава . .	92		

Тема 9 ❖ Все пов'язане з усім

Малюю словами	106	Створюю текст	
Описую захід сонця . .	108	за коміксом	116
Текст	110	Японська казка	118
Моя книжка.		Переказую казку	120
Фантастична історія . .	112	Наш театр.	
Досліджую текст	113	Ляльки з флаконів	122
Пісня	114	Вірш про канікули	123
Тлумачок	124		

Тема 5 ❖ Цінності

Казки різних народів

1. Прочитай початок казки про багату й бідну родини.

Три колоски

Литовська народна казка (початок)

Жив собі в одному селі заможний селянин. Якось узимку дружина й каже йому:

- Покладемо на дах три колоски для горобців!
- Не такий уже я багатий, щоб стільки зерна горобцям викидати!

Стали в багатій хаті пекти та варити, тільки горобцям, що по даху стрибали, не дісталось жодної крихти. Покружляли вони над хатою та й полетіли геть. Раптом дивляться, а на даху бідної хатини, усім вітрам відкритої, приготовано їм щедре частування – три колоски стиглого жита. Зраділи горобці, стали дзьобати!

Почули в бідній хаті гороб'ячу метушню. Зітхнула господиня:

- Добре тим горобцям, а в нас у печі нічого немає і на столі не густо...

Засміявся бідняк:

- Збирай-но, люба, дітей, нехай підуть до села та куплять нам хліба і глечик молока. Зберіг я трохи грошенят! Буде й у нас ве-

черя – не гірша, ніж у горобців!

Зраділи брат із сестрою:

- Ходімо! Ходімо! Гостинців принесімо!

2. Чому заможний селянин не схотів пригостити горобців? Чому бідняк поклав частування для пташок, хоч сам не мав багато? Що було найціннішим для кожної з цих родин?
3. Запишіть матеріальні та духовні цінності в різні стовпчики. Додайте власні ідеї.

добррозичливість

дорогий одяг

гроші

чесність

чуйність

машина

коштовності

4. Чи могла б ця казка бути українською, французькою, австралійською? Обґрунтуй свою думку. Що таке народна казка? Хто її написав? Чи траплялися тобі казки різних народів, які мали схожий між собою сюжет чи ідею? Про що це свідчить?
5. Змініть деякі деталі в казці так, щоб вона стала африканською або ескімоською.

Літери бавляться! **6**

Прочитай кожне слово спочатку зліва направо, потім навпаки — справа наліво. Що ти помітив / помітила?

Дід, біб, **кок**, око, **кóрок**, радар, потоп.

Слова або фрази, які однаково читаються в обох напрямках, називаються **паліндрóми**.

Як бути ввічливими?

1. Дізнайся з продовження казки “Три колоски”, кого зустріли діти дорогою додому.

Три колоски

Литовська народна казка (продовження)

Купили діти чотири свіжі хлібини та глечик молока і пішли додому лісом. Раптом назустріч їм вовк. Пащу розкрив та виє. Не злякався братик, замахнувся палицею, а вовк раптом так жалібно:

— У-у-у, яка лю-у-ута холоднеча, моїм діткам зовсім нема чого їсти! Пропадуть вони з голоду-у-у!

Шкода́ стало сестричці вовка з вовченятами:

— Немає у нас нічого, крім хліба, віддамо дві хлібини!

Хлопчик дав вовкові хліба, а той завиляв хвостом:

— Довіку не забуду вашої доброти!

Пішли діти далі. Раптом чують: хтось позаду важко йде за ними. Величезний ведмідь! Ще й гарчить:

— Мор-р-роз, мор-р-роз! Р-р-річки замер-р-рзли!.. А ведмежата плачуть, пити пр-р-росять!

Озався хлопчик:

— Дамо тобі молока, напоїш ведмежат, щоб спали до самої весни!

Ведмідь уже своє відерце підставляє. Відлили йому діти молока, та й пішли далі. Раптом шум над головами. Це сова налітає, крилами махає і кричить:

– Віддайте хліб! Віддайте молоко!

Розчепірила сова гострі кігті, так і хоче схопити здобич. Замахнувся хлопчик палицею:

– Начувайся, розбійнице!

Довелося сові забиратися геть.

2. Як вважаєш, чи правильно вчинили діти з бідної родини, роздаючи їжу звірам? Чому хлопчик відмовив сові?

3. Визнач вислови, якими можна ввічливо попросити, щоб із тобою поділилися.

– Я хочу цю цукерку.

– Дай мені бублик.

– Налий мені, будь ласка, соку.

– Чи можеш поділитися зі мною?

4. Випиши з тексту слова, якими вовчик подякував дітям. Поміркуй, кому ти можеш їх сказати.

Шко́да — збитки, втрати.

Лісові пожежі завдають *шко́ди* природі.

Шкода́ — прикро, жаль.

Мені *шкода́* голодних птахів.

5. Складіть речення зі словами “шко́да” і “шкода́”. Чим відрізняються ці слова? А чим схожі?

6. Інсценізуйте зустріч дітей із мешканцями лісу. Який голос у вовка, у ведмедя, у сови?

❖ Спробуйте інтонацією передати розпач, потім радість, вдячність. Як змінюється при цьому міміка обличчя?

Мої цінності

1. Прочитай, як змінилося життя двох родин із казки.

Три колоски

Литовська народна казка (закінчення)

Ось прийшли діти додому, сіли всі за стіл. І от диво! Скільки батько від хлібини не відрізає, а вона цілою лишається. Скільки мати молока не наливає, а глечик повний!

Назавтра взялися господарі до праці. За що не беруться – усе в них виходить добре.

А в багатого селянина справи погіршали. Дивиться його жінка, як сусіди живуть, і розповідає:

– Хто не зайде до них, того вони радо приймають. Бездомного собаку та й того нагодують. І завжди від щирого серця...

– Щось не чув я, щоб багатіли від того, що роздають. Перевіримо: дай одну хлібину жебракам. Та скажи, щоб геть забиралися!

– Ні, не допоможе це... Треба від щирого серця...

Забурчав чоловік:

– Мало того, що своє віддаєш, так ще й від щирого серця. Добре, дай, але лише за умови, що відпрацюють.

Але жінка не відступає:

– Ні, якщо вже давати, то без будь-яких умов.

Замислився чоловік, похитав головою та й каже:

– Дивно це мені чути! Але спробуймо. Візьми-но три колоски та поклади на дах для горобців.

2. Що означає вислів “від щирого серця”? Поміркуй, які цінності маєш ти.

Зимові спогади

Час робити нові сторінки для книжки про тебе!

1. Запиши, чим тебе потішила ця зима.
2. Поміркуй, чи хочеш ти щось покращити у своєму тексті, додати більше інформації або гарні порівняння. Автори текстів завжди поліпшують їх, тобто редагують.

Як редагувати текст?

- ◆ Закресли слова, які хочеш замінити, а зверху напиши нові.
- ◆ Якщо хочеш додати слово або кілька, напиши їх на полі аркуша та познач стрілочкою місце, де вони мали б бути.
- ◆ Після редагування подивись на свій аркуш. Якщо він здається тобі неохайним, перепиши текст начисто.

3. Прикрась сторінку зимовим декором: сніжинками, бурульками, кучугурами.

Досліджую слова

- 1.** Доберіть антоніми до поданих слів та запишіть їх парами. На які запитання відповідає кожна пара?

день

веселий

говорити

Слова, які позначають предмети і відповідають на питання *хто? що?*, називаються **іменники**.

Слова, що позначають ознаки предметів і відповідають на питання *який? яка? яке? які?*, називаються **прикметники**.

Слова, які позначають дію і відповідають на питання *що робити? що зробити?, а також що робив? що зроблю? що робимо? тощо*, називаються **дієслова**.

- 2.** Яке слово зайве в кожній групі? Чому?

- ◆ Море, Артур, щасливий, прислів'я, допомога.
- ◆ Рідна, милий, кенгуру, нове, українські.
- ◆ Допомагати, читав, космічна, зрадію, граємо.

- 3.** Прочитай слова. Запиши у три групи іменники, прикметники, дієслова.

Великі, засинати, пиріжок,
календар, українська,
виправдовуватися.

- 4.** Запам'ятай, як пишеться слово "календар". Склади та запиши речення з ним.

КАЛЕНДАР

Пишеня навчилося розрізняти іменники, прикметники та дієслова. І тепер розшукує їх скрізь.

– Мовознаю! Я вмію перетворювати прикметники на дієслова, дивися: я “веселе” – я “веселюся”.

– Цікаво! А може ще й спільний корінь у цих споріднених словах знайдеш?

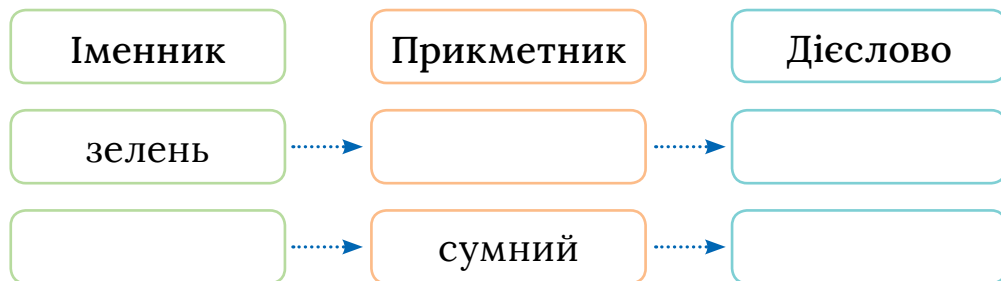
– Так! Бачу його: весел. Я продовжую чаклувати! Перетворюю прикметник на іменник: “весілля”. Так? На весіллі наречена і наречений стають подружжям. Це весело чи серйозно?

– Українці вважають, що це привід веселитись, тому слово “весілля” – родич слова “веселитися”. А ще є “веселощі”.

5. Випиши з тексту 4 спільнокореневі слова, які “начаклувало” Пишеня, виділи в них корені.

6. Накресли таку схему в зошиті та доповни її.

7. Знайдіть зайве слово в кожній групі спільнокорених слів. Запишіть речення з ним.

◆ Літак, літній, літає, політ.

◆ Сніг, сніжний, засніжило, ніжний.

Службові слова

- 1.** Прочитай статтю з науково-популярного журналу для дітей “Колосок”.

Планета – наша цінність!

Наше століття – цікавий період, коли досягнення людства сягнули неймовірних вершин. Але водночас стало зрозуміло, що **ресурси**, якими користується **цивілізація**, можуть швидко вичерпатися.

НАШІ БАГАТСТВА

Родючі ґрунти

Повітря

Пальне

Рослини та тварини

Вода

Збережімо від забруднення наші багатства! Використовуймо ресурси ощадливо! Від людства залежить, яке майбутнє чекає планету – щасливий світ прогресу чи занепад цивілізації.

- 2.** Про які багатства йдеться у статті? Що означає вислів “досягнення сягнули вершин”? Як ти уявляєш “світ прогресу” та “занепад цивілізації”?

3. Переглянь пластиліновий мультфільм
 "Збережемо нашу планету разом!":
svitdovkola.org/um2/2025/media10

- ❖ Які почуття викликало в тебе побачене? Як досягнули такого ефекту автори медіапродукту?

4. Випиши зі статті слова з двох-трьох літер. Поміркуй, що вони називають. Чи до всіх із них можна поставити питання? Чи можна прибрати їх із тексту?

Існують слова, які не називають предмети, дії чи ознаки, не відповідають на питання, а виконують у мові допоміжну роль. Їх називають **службовими словами**.

Сич **із** совою сидять **під** горою,
а снігурі сидять **на** горі.

5. Згадайся, які службові слова заховалися за лампочками. Запиши речення. Скористайся підказкою.

Дбайте природу! Ви-
 кидайте сміття сміт-
 тєві бачи,   собі ноги,
 траву   водойми.

Підказка: а, на, не, під, про, у, чи, у.

6. Додай екологічні поради. Обведи службові слова.

Заклички

1. Прочитай жартівливий вірш.

Іди, іди, снігу

Щука-риба у Дніпрі
визира з-за криги.
Щука-риба із Дніпра:
“Іди, іди, снігу”.

Щука-риба у Дніпрі –
срібний хвіст-хвостище.
Щука-риба визира
вище, вище, вище.

Щука-риба у Дніпрі
хлюп і хлюп з-під криги:
“Іди, іди, снігу,
іди, іди, снігу!”

Оксана Луцевська

2. Чим цей вірш схожий на народну закличку? Які заклички ти знаєш?

Заклічка — це усний народний твір, яким у давнину закликали природні сили (вітер, сніг, дощ, сонце).

3. Які слова у вірші допомагають почути шум снігопаду? Запиши слова з вірша з буквою **щ**. Склади звукові схеми цих слів.
4. Знайди у вірші службові слова. Випиши їх.

5. Знайди у вірші, як кличуть сніг.

В українській мові кличуть і звертаються не так, як називають. Зверни увагу на форму слів-звертань.

Це – Надійка.
Це – Марія Павлівна.
Це – Олесь.

Надійко, Маріє Павлівно,
Олесью, ходіть за мною!

6. Добери до кожного слова-назви відповідне слово-звертання. Запиши їх парами.

мама

Юля

котику

Світлано
Сергіївно

тато

Світлана
Сергіївна

тополе

друг

друже

тату

КОТИК

ТОПОЛЯ

мамо

Юлю

7. Потренуйтеся гукати одне одного.

❖ Запиши 5 звертань, які ти хочеш уживати без помилок.

Авторська казка

Авторська казка — це казка, яку написала конкретна людина (автор / авторка).

1. Згадайся за заголовком, про що йтиметься в казці. Прочитай початок твору.

Казка про пінгвіна, який хотів літати

За однойменною казкою Олени Кукуєвицької
(початок)

Пінгвін Пінні жив у зоопарку, у великому вольєрі з басейном. Цілими днями він пірнав, плавав та фотографувався з відвідувачами. Якось до Пінні навідався горобець і сказав:

— Що ж ти за птиця така, що літати не вмієш? Чому в тебе немає пір'я і крила такі кумедні?

Пінгвін здивувався, огледів себе та спробував злетіти. Нічого з того не вийшло.

— Може, ти і не птах зовсім, — цвірінькнув горобець та полетів геть.

Пінні вирішив порадитися із сусідами.

У вольєрі поряд жила кенгуру Кері.

— Привіт, сусідко! Може, ти мені поясниш, чому пінгвіни не літають?

— Вибач, Пінні! Скільки я бачила пінгвінів, вони завжди ходили, а не літали. І я не запитувала в них, чому.

Пішов пінгвін далі до клітки лисиці Луїзи:

– Скажи, будь ласка, чому я – птах, а літати не вмію?
– Запитай краще в лева. Він мудрий, цар звірів усе-таки, – порадила Луїза.

Попрямував наш пінгвін до лева Леона. Той вислухав Пінні та сказав:

– Гадаю, інші птахі зможуть порадити тобі, як бути.

2. Придумай кілька варіантів завершення казки.

3. Визнач варіанти поведінки, якщо тебе дразнять.

- ◆ Подумати: “Я й справді такий”, і засмутитися.
- ◆ Не зважати на кривдника, удавати, що його немає.

- ◆ Сказати нападникові: “Сам такий / сама така”.
- ◆ Сказати, що тобі неприємно.
- ◆ Розсміятися.

4. Складіть список персонажів казки й запишіть його. Чи в усіх є імена? Яку закономірність ви помітили? Згадайте, з якої літери пишуться імена.

5. Поміркуйте, чим авторська казка відрізняється від народної.

6. Знайдіть у бібліотеці збірки казок. Пошукайте інформацію, хто їх написав. Де ця інформація розташована? Оберіть собі книжку для читання.

Ділю слова на групи

1. Дізнайся, чи знайшов Пінні відповідь на своє запитання.

Казка про пінгвіна, який хотів літати

За однойменною казкою Олени Кукуєвицької
(закінчення)

Вирушив пінгвін на пошук птахів. Він пробіг повз вольєри зебр, ведмедів, оленів, вовків, антилоп, слонів... І нарешті побачив птахів! Це були страуси Сашко, Стефанія та їхні дітки. Пінні радо привітав їх і мовив:

– Друзі, я не вмію літати! Що робити?

Сашко усміхнувся:

– Ти такий не один. Ось ми, страуси, теж не літаємо, хоча і птахи. І нічого поганого й дивного в цьому немає. Ми всі створені різними, у кожного свій талант. Ось, наприклад, ви, пінгвіни, добре плаваєте. Ми, страуси, швидко бігаємо. Шпаки гарно співають, а павичі дивують своєю красою. І не має значення, які в тебе пір'я, дзьоб чи крила. Головне – вірити в себе і не соромитися бути самим собою.

Задоволений Пінні повернувся до свого вольєра, залюбки став плавати та пірнати. А коли горобець знову прилетів покепкувати, повернувся до нього спиною.

- 2.** Випиши з тексту казки по 3 слова до кожної групи:
1) іменники; 2) прикметники; 3) дієслова; 4) службові слова.

- 3.** Напиши запитання до тексту, а твій напарник/напарниця нехай дасть відповідь усно.

- 4.** Запиши речення, розділивши його на окремі слова. Знайди іменники, прикметник, дієслово, службове слово.

Задоволений Пінні повернувся до вольєра.

- 5.** Знайди в інтернеті 5 цікавих фактів про життя пінгвінів.

- ❖ Які слова ти набиратимеш у рядочку пошуку?
- ❖ Чи є серед них іменники, прикметники, дієслова, службові слова?

Літери бавляться!

- Прочитай фрази-паліндроми. Чим вони особливі?
Спиши одну.

А мене нема.
Я несу гусеня.
Де помити мопед?
Козак з казок.

Іменники

Пишенья бігає по кімнаті і вигукує:

– Хто? Що? Іменники все називають. А питання можуть бути різні. Хто? Читася, подруга, овечка, Мовознай, птах, учитель. Що? Люстра, кімната, вікно, навушники, ідея. Я люблю ставити питання до слів.

1. Поставте питання до кожного слова та поміркуйте, на які дві групи їх можна розділити. Запишіть і доповніть кожну групу іменників.

Риба, сіль, крига, Дмитрик,
ввічливість, стюардеса.

2. Пограйте в гру. Нехай один ставить питання, яке починається на “Хто...?” або “Що...?”, а інший відповідає. А потім навпаки.

ставитиму

Я задаватиму питання!

Обережно:
суржик!

А я відповідатиму!

Іменники, які називають людей і тварин, відповідають на питання **хто?**

Іменники, які називають предмети і явища, відповідають на питання **що?**

Хто? Василь, космонавт, кицька, порося.

Що? Квітка, черевик, автівка, вітер, радість.

Пальчикова вистава

Розіграйте в пальчиковому театрі виставу за “Казкою про пінгвіна, який хотів літати” Олени Кукуєвицької!

1. Об'єднайтеся в групи та розподіліть ролі. При бажанні можете замінити деяких персонажів на тих звірів чи птахів, які вам більше до вподоби.
2. Створіть пальчикові ляльки. Скористайтесь порадами Режисерки.
svitdovkola.org/um2/2025/media11
3. Проведіть репетицію. Не читайте репліки персонажів із підручника, а переказуйте їх своїми словами. Порадьтеся, яка інтонація краще передає настрій та характер персонажів.
4. Запросіть на **прем'єру** глядачів.
5. Після вистави обговоріть, як усе відбувалося.
 - ❖ Чи хвилювалися під час виступу?
 - ❖ Чи все вдалося так, як планувалося?
 - ❖ Можливо, хтось розгубився? Як вийшли з цієї ситуації?
6. Подякуйте одне одному за спільну роботу.

Тема 6 ♦ Хочу — можу — треба

Досліджую рекламу

1. Розглянь варіанти вивісок для кафе.

1

2

• Кафе •
"Пальчики оближеш!"

3

2. До кафе з якою вивіскою тобі більше хочеться зайти? Чому? Як на це вплинули слова, які додалися?

Рекла́ма — повідомлення про товари чи послуги, які привертають увагу покупців, глядачів.

3. Обговоріть, де ви зазвичай бачите рекламу. Яка вам сподобалася, чому? Яка користь від реклами? А чи може вона бути шкідливою? У яких випадках?

4. Запам'ятай, як пишеться слово "реклама". Склади й запиши з ним речення.
5. Порівняй два оголошення.
- ❖ Яке з оголошень містить рекламу?

РЕКЛА́МА

Банани

46 грн/кг

Лише сьогодні! Лише в нас!
Найсвіжіші, стиглі банани із самого серця Африки.

45⁹⁰
~~52⁰⁰~~
 грн/кг

6. Якими словами описано банани? Доберіть прикметники для рекламних повідомлень про мотоцикл, сережки, книжку. Запишіть свої ідеї.

Соціальна реклама

1. Розглянь плакати та прочитай тексти до них.

Патрон застерігає! Якщо бачиш покинута річ, не підходь, не чіпай, телефонуй 101.

Проект "Спільнотека" від ЮНІСЕФ, Україна

Тварина – як маленька дитина. Вигнати її на вулицю – злочин.

Рекламне агентство "J&I Advertising", Україна

Збережи папір – збережи планету.

Рекламне агентство "Saatchi & Saatchi", Данія

Рух на підтримку тварин: поліетиленові торбинки вбивають.

Рекламне агентство "Duval Guillaume", Бельгія

2. Коли ти розглядав/розглядала плакати, що більше вплинуло на тебе — зображення чи текст?
- ❖ Чи погоджуєшся із закликами на плакатах? Чи збігаються твої особисті життєві цінності з тими, що пропагує ця реклама?

3. Продовж речення думкою одного з плакатів.

Я вважаю, що ...

Дуже важливо, щоб ...

Соціальна реклама — інформація, спрямована на поширення загальнолюдських цінностей. Вона не передбачає продажів та отримання прибутку.

4. Чи доводилося тобі бачити чи чути соціальну рекламу? Що зробили її автори, щоб донести свою ідею, щоб вразити аудиторію?

5. Створіть плакат соціальної реклами на тему, яка вас найбільше хвилює.
- ❖ Поміркуйте, де його можна розмістити, хто його побачить.
- ❖ Що найкраще намалювати, щоб змусити людей замислитися та змінитися на краще?
- ❖ Які заклики варто написати?

Пишу відгук

1. Розгляньте плакати соціальної реклами, які підготували ваші однокласники та однокласниці. Влаштуйте в класі презентацію плакатів, які ви створили. Розгляньте кожну роботу та підготуйтеся написати відгуки.
2. Прочитай та порівняй відгуки.

Наталю, Соломіє, Владе!
 Мені дуже сподобався ваш плакат.
 Ви придумали цікавий сюжет і намалювали гарні малюнки. Особливо вдалися баки для сортування сміття! Я помітив, що тексти написані різними почерками. Це ви добре придумали. У нашій команді я писав усе сам. Це було складно.
 Дякую вам!

Олег
 Мені все сподобалося

Як писати відгук

- ◆ Напиши, до кого ти звертаєшся. На забувай про слова-звертання.
- ◆ Напиши, що саме тобі сподобалося, додавай конкретні деталі.
- ◆ Якщо маєш ідеї на покращення або запитання, напиши їх також. Але подбай, щоб вони були необразливими.
- ◆ Подякуй та підпишися.

3. Напиши відгук для однієї з команд, чия соціальна реклама тобі сподобалася найбільше. Використай такі фрази та слова з підказки.

- ◆ Ця робота вразила мене...
- ◆ Ваша ідея була...
- ◆ Вам вдалося...
- ◆ На мою думку...
- ◆ Гарний вигляд має...

Підказка: чудовий, неймовірний, захопливий, несподіваний, вдалий, зграбний, цікавий, дивовижний, переконливий, дотепний, влучний.

Літери бавляться! **ДВ**

Прочитай вірш-загадку і запиши слова-відгадки.

Відгадай обов'язково, як літера міняє слово

Всього чотири літери у слові,
а зміст його міняють початкові:
з “Г” – буде чорна птиця дика,
з “П” – інша, горда і велика,
з “К” – вже напій пахучий буде,
що для гостей готують люди,
з “Л” – виріб, дошка з стояками,
де спочиваємо ми з вами.
Коли ж там “С” поставлю я,
то буде вже людське ім’я.

Дмитро Білоус

Загадка, у якій утворюються нові слова, коли в них замінюють якусь літеру, називається **метагра́ма.**

Граю зі словами

1. Прочитай вірш і придумай для нього іншу назву.

Хижі лижі

Дуже злі і дуже хижі
скреготять зубами лижі.
А оскільки їх аж дві,
всі від страху ледь живі.

Зокрема велосипед –
заховався під плед.
Тремтять ролики,
наче кролики.

Чорний кіт
з ляку зблід,
всі столи
утекли.

А чому це лижі хижі?
Бо вони стирчать у **х**іжі
і марнують там свій вік,
бо безсніжний вдався рік.

Олеся Мамчич

2. Чому лижі стали такими розлюченими, аж хижими?
Хто і як злякався їх?

3. Що тебе здивувало в цьому вірші? Що насмішило? Чи ти уявив / уявила собі хижі лижі, тремтячі ролики, столи, що тікають?

❖ Придумай, хто ще міг злякатися і як саме.

4. Яким ще речам могла б зіпсувати настрої безсніжна зима? Опиши та покажи їхні емоції в той день, коли нарешті випаде сніг.

5. Знайди у вірші слово, яке має різні значення. Що воно означає в заголовку? А що — у кінці вірша? Воно називає ознаку чи предмет? Перевір у "Тлумачку".

Слова, які звучать і пишуться однаково, але мають різні значення, називаються **омоніми**.

Бал — оцінка, *бал* — вечір із танцями.

Злити — викликати злість,

злити — вилити рідину.

6. Прочитай речення та знайди в них омоніми. Запиши звукові схеми цих слів.

- ◆ Поверни шию, я тобі шапку шию.
- ◆ Один, два, три — бери ганчірку й підлогу три.

7. Які два значення має кожне із записаних слів? Складіть із ними речення та запишіть.

Сади, дати, коса, місяць.

Оповідання

- 1.** Спробуй здогадатися за назвою оповідання, про що воно. Що тобі хотілося б загадати, якби в тебе була чарівна паличка? Прочитай початок твору.

Оповідання — це короткий твір у прозі, у якому йдеться про одну подію з життя персонажа.

Чарівна паличка

За однойменним оповіданням Анатолія Григорука
(початок)

Тато, весь зосереджений, сидів за комп'ютером. Мама, вчепившись, надовго пішла до супермаркету. А Христинці самій так нудно, хоч плач.

— Тату, — просить Христинка, — пограйся зі мною.

— Ніколи мені, — буркає тато.
— Бачиш, я зайнятий.

— Ну, хоч трішки, хоч крапельночку, — не відстає донька. — Ти ж обіцяв почитати мені про Котигорошка.

— Потім. Зачекай ще трохи.

— Я вже он скільки чекаю.

— А ти не бий байдики. Поприбирай свої іграшки. А то по всій хаті розкидані — ногою ступити нікуди. Вазон полий, он земля в ньому геть пересохла. На місце **ослінчик** постав. Та й причесатися тобі не завадило б. Ходиш розтріпу́люю, як Пеппі Довгапанчоха.

Христинка ображено надула губи. Сіла на диван і відвернулася до стіни.

– О, яка ти пані ображальська! – дещо винувато мовив тато. – Вибач, я не хотів тебе образити.

Він дістав з шухляди стола вдвічі довший і вдвічі грубший проти звичайних олівець з написом “Сувенір”, простяг Христинці й, весело підморгнувши, сказав:

– Ось тобі чарівна паличка. Дарую назовсім. Можеш гратися нею, скільки тобі заманеться.

– А вона й справді чарівна? – недовірливо запитала Христинка.

– Авжеж. Досить тричі доторкнутися нею до когось – і твоє бажання здійсниться.

2. Чи доводилося тобі бувати на місці Христинки? Що ти тоді відчував / відчувала?

3. Складіть список із 5 або більше справ, які можна робити, поки дорослі зайняті.

4. Знайди в оповіданні образний вислів, який означає “сидіти без діла”. Випиши з поданих висловів 2 синоніми та 2 антоніми до нього.

лежати лежнем

гнути спину

гав ловити

горобців лічити

не покладати рук

5. Розкажіть одне одному ситуації, у яких можна було б ужити ці вислови. Поміркуйте, чи завжди погано бити байдики.

Пишу без помилок

1. Прочитай кінцівку твору про Христинку й тата.

Чарівна паличка

За однойменним оповіданням Анатолія Григорука
(закінчення)

Христинка обережно взяла паличку, якусь мить постояла в задумі, відтак підійшла до тата, тричі вдарила його легенько по спіні й проказала:

– Паличко, паличко, хай тато мені почитає!

Тато відхилився від комп'ютера, уважно глянув на Христинку, усміхнувся якійсь своїй потаємній думці й покірно розвів руками:

– О, як магічно подіяла на мене паличка! Мушу підкоритися її чарівній силі. Неси вже свою книжку.

Спочатку тато прочитав від початку до кінця всю казку про Котигорошка. Потім за повелінням чарівної палички возив Христинку на плечах по хаті. Ще й голосно іржав та вибрикував, як **баский** кінь. Після цього, знов-таки завдяки чарівній паличці, вони грали в піжмурки. А коли, награвшись, трохи перепочили, то вже тато взяв до рук чарівну паличку, тричі доторкнувся до Христинки й сказав:

– Хочу, щоб моя слухняна доня прибрала за собою іграшки!

Христинка думала, що після цих слів на неї теж якось незвичайно подіє чарівна сила. Але нічого такого не трапилося. Проте виходити з веселої гри їй не хотілося, тож вона старанно склала в шафу всі свої іграшки. Потім полила

вазон. Поставила на місце ослінчик. І до приходу мамі навіть устигла причесатися.

2. Яке враження справила на тебе кінцівка оповідання? Чи була вона несподіваною? Чому тато усміхнувся перед тим, як виконати бажання Христинки?
3. Які бажання загадали б твої батьки, якби мали чарівну паличку? Яка "чарівна сила" допомагає тобі виконувати домашні обов'язки?
4. Обери речення з тексту, яке ти продиктуєш напарникові/напарниці. Нехай він/вона запише його, а потім перевірить, чи немає помилок.
5. Добери слово, яке правильно називає кожен зображений предмет. Склади речення з ним.

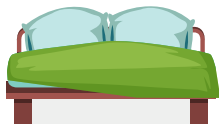

кровать

шкаф

Обережно: суржик!

кукла

стілець

лялька

стул

ліжко

шафа

Літери бавляться! **ДВ**

Розгадай метаграму та запиши слова-відгадки.

З "г" я 60 хвилин,

З "р" я мама, тато й син!

Власні і загальні назви

- Прочитай слова. Поміркуй, чому їх так згрупували.
 - Київ, Оленка, Карпати, Юпітер, Пухнастик, Василь Олександрович.
 - Місто, дівчинка, гори, планета, кіт, дідусь.

Серед іменників є власні і загальні назви.

Власні назви називають конкретні об'єкти і пишуться з великої букви. Це прізвища, імена, імена по батькові, клички тварин, назви країн, міст, сіл, гір тощо.

Загальні назви є спільними для багатьох об'єктів. Їх пишемо з малої букви.

загальна назва

власна назва

поет Тарас Шевченко

- Запишіть слова у 4 групи: імена, імена по батькові, прізвища, клички тварин.

Франко

Іванівна

Артем

Васильович

Пух

Ольга

Залужний

Флінт

Патрон

- Склади підписи до фото із загальної та власної назв. Використай слова із завдання 2.

Воронячі розмови

Інсценуйте вірш, створивши акторів із картону!

Як ворони зловили гаву

Взимку вранці чути галас
На стежині польовій.

Дві ворони сперечались:

– Мій сніданок!

– Дзуськи, мій!

Галасує птаха перша:

– Це моє! Мені віддай!

Але й друга також вперта:

– Ні, моє! Не зачіпай!

Пробігав повз них собака,
Бачить – хліб – гам і побіг!
Аж залякли чорні птахи:
Ой, а де ж сніданок їх?

Наталя Тріщ

1. Об'єднайтеся в групи по 4 особи, розподіліть ролі. Хто читатиме вірш? Хто гратиме за ворон, а хто за песика?

2. Проведіть репетиції.

❖ Як показати суперечку ворон?

❖ Як вони відреагують на появу песика?

Написання власних назв

Уранці Пишеня дістало з поштової скриньки чимало рекламних листівок, а ще конверт. Воно уважно прочитало, що на ньому написано.

– Мовознаю, нам з тобою лист! Глянь, з великої букви не лише наші імена написані, а й назва країни, нашого міста та вулиці. Це теж власні назви, так?

Мовознай похвалив Пишеня за спостережливість, а потім вони дістали з конверта лист і разом прочитали його.

Мовознаю
та Пишеняті
вул. Свободи,
буд. 16, кв. 1,
м. Мудрагель
Мовокрай

Серед власних назв є **назви географічних об'єктів** — країн, міст, сіл, вулиць, гір, річок, морів, океанів.

Вони пишуться з великої букви.

Підгірці, вулиця Весела, Київ, Україна,
Чорне море, Карпати, Дніпро.

1. Письмово дай відповіді на запитання.

- ◆ Як називається вулиця, на якій ти живеш?
- ◆ На якій вулиці живе твій друг чи подруга?
- ◆ Яка адреса твоєї школи?

2. Знайди у філворді назви 1 гори, 2 річок, 3 міст, 4 країн і запиши їх правильно. Яке слово ти запишеш у дві групи?

р	а	т	г	у	ф	п	о	л	т	ї
і	ї	м	о	л	д	о	в	а	ш	р
с	л	о	в	а	ч	ч	и	н	а	к
п	л	у	е	у	о	д	е	с	н	а
а	т	о	р	і	в	н	е	у	б	ф
н	у	а	л	ь	в	і	в	ї	т	о
і	о	п	а	ш	о	п	л	а	в	у
я	п	о	н	і	я	р	о	к	п	р
ш	р	а	п	у	ї	о	ф	л	к	а

3. Спиши текст, розшифрувавши слова. З якої літери їх потрібно написати?

Ключ до шифру.

Цифри означають порядковий номер літери в абетці.

15-11-13-3

К И Ї В

Наші гори

Мальовничі гори 15-1-21-20-1-23-11 розташовані на заході України. Найвища вершина – гора 4-19-3-7-21-16-1. Назва цієї гірської вершини в перекладі з угорської мови означає “сніговий замок”.

У цих горах багато струмків та річок, які часто утворюють чарівні водоспади та каскади. Найвідоміші річки – Дністер, 24-9, Прут, Черемош.

Переказую казку

- 1.** Прочитай початок казки англійського письменника.

Що хочу – те й роблю!

За казкою Дональда Біссета (початок)

Жив на світі дуже неслухняний король. Але ж він був королем, тому міг нікого не слухатися.

– Що хочу – те й роблю! – любив казати він.

Одного разу дружина короля подивилася у вікно й вигукнула:

– Погляньте, Ваша Величносте, як облізла огорожа навколо нашого палацу, час її пофарбувати! Треба негайно покликати малярів.

– Нізащо! – сказав король. – Я сам її пофарбую.

– Гадаю, малярі це зроблять краще, – заперечила королева.

– Ні, я! Що хочу – те й роблю!

Король узяв пензель, фарби, надів корону, червону королівську **мáнтію** та вийшов на вулицю.

Повз нього проходили люди, що йшли до крамниці або на роботу. Стрибали горобці, шукаючи крихти.

Король узявся до справи.

Незабаром йому винесли з палацу бутерброди. Король не звернув на них уваги й продовжував фарбувати. Він так захопився, що не помітив, як злодюжки-горобці подзьобали всі бутерброди.

Потім на вулицю вийшла королева і сказала:

– О, який же ви неслухняний король! Фарбувати

огорожу в ошатній мантиї! Адже ви її забрудните. Зачекайте, я принесу вам робочий халат.

– Нізащо! У мантиї мені більше подобається.

– Але ж ви її забрудните.

– Ну й нехай! Що хочу – те й роблю!

– Так, так, так, – сказала королева, – звичайно, що хочете, те й робите, звичайно. Ось ви й хочете надіти робочий халат. А може, ви хочете, щоб рука у вас стала довгою-предовгою, і тоді ви не забруднитесь фарбою?

– Добре, – сказав король, – тільки так не буває: захотів, щоб у тебе виросла рука, і вона відразу ж виросла. Утім, це не важливо. Зараз я зроблю перерву та піду до зоопарку. Головний доглядач обіцяв подарувати мені найкращого звіра.

Король відклав убік пензель і поїхав до зоопарку.

- 2.** Що цей король робив не “по-королівськи”? Як на це реагувала королева? Прочитай відповідні уривки з тексту.
- 3.** Які риси характеру треба мати, аби робити те, що ти хочеш? У яких ситуаціях це піде на користь? А коли неслухняність може зашкодити?
- 4.** Скористайся схемою, щоб переказати початок казки тим, хто її не читав.

- 5.** Запиши перше або останнє речення цього уривка. Підкресли іменники. Це власні чи загальні назви? На які питання вони відповідають?

Загальні назви

1. Дізнайся, чи вдалося королеві отримати звіра.

Що хочу – те й роблю!

За казкою Дональда Біссета (продовження)

Король дійшов до станції метро, купив квиток і поїхав на ескалаторі вниз. Одну руку він тримав на перилах і, на свій подив, помітив, що поручні ескалатора рухаються трохи швидше, ніж сходи.

Коли підійшов поїзд, пасажери кинулися мерщій до вагонів. Кожному хотілося вскочити першим.

Бідолашного короля зовсім заштовхали й стисли з усіх боків. Один пасажир наступив йому на ногу, а якась леді колола його в спину гострим пакетом.

– Посуньтєся, Ваша Величностє, – казали йому. – Не стійте на дорозі, ви заважаєте.

Король збирався сказати: “Що хочу – те й роблю!”, але замість цього в нього вийшло:

– О, пробачте, будь ласка, але куди ж мені посунутися? І не стійте, будь ласка, на моїх ногах.

На щастя, наступна станція була “Зоопарк”, і король на ній вийшов.

Він поспішив до зоопарку до свого друга доглядача. Доглядач показав йому жирафів і гіпопотамів, страусів, левів, тигрів і, нарешті, мавп.

– Кого ж ви хочете в подарунок? – запитав доглядач у короля. – Кенгуру чи павича? Чи, може, верблюда або росомаху?

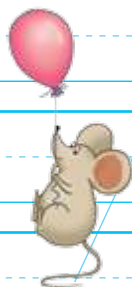
– Ні, ні, я хочу дикобраза, – сказав король. – Тільки дикобраза!

Доглядач не сперечався і подарував королю ди-
кобраз.

2. Чому король не зміг сказати свою улюблену фразу в метро? Що він сказав натомість? Коли король вам більше подобається — коли грубо відповідає королеві чи коли ввічливо в метро?
3. Вислови припущення, чому король обрав саме дикуобраза. А кого обрав би /обрала б ти?
4. Продовж речення.

До зоопарку король їхав ...
У вагоні ...
Він захотів ...

- 5.** Випишіть із тексту іменники — назви тварин. Доведіть, що ці слова — загальні назви. Які власні назви можна до них дібрати? Запишіть свої ідеї.

Літери бавляться!

Розгадай метаграму та
запиши слова-відповіді.

З “б” – руда, прудка
тваринка,

з “Г” – вже дерева
частинка.

Однина і множина

1. Дізнайся, як закінчилася казка.

Що хочу – те й роблю!

За казкою Дональда Біссета (закінчення)

На зворотному шляху в метро король попросив дикобраза сісти йому на плече, і, хоча народу в вагоні було ще більше, ніж минулого разу, ніхто вже не пхав і не штовхав короля.

Що треба мати, коли захочеш
Проїхати в метро хоч раз?

Квиток звичайно,

квиток звичайно,

А головне – це дикобраз!

Ось такий віршик склав король, коли їхав у вагоні метро, і був дуже задоволений собою.

А коли він піднімався на ескалаторі, то поклав руку на поручні, і, оскільки сходи трохи відставали від перил, то рука його потроху почала витягуватися. А оскільки це був довгий ескалатор, то рука встигла вирости досить сильно.

Повернувшись до палацу, король знову взявся фарбувати огорожу. Але цього разу він не посадив на мантію жодної плямки! Тому що рука в нього виросла саме до потрібного розміру, щоб було зручно фарбувати й не бруднитися.

З палацу йому принесли ще бутербродів. Король наколов бутерброди дикобразові на колючу спину, і злодюжки-горобці не наважилися їх подзьобати.

– Розумний ти, дикобразе, – сказав йому король. –

Допомагаєш мені фарбувати огорожу й узагалі робити те, що я хочу. А фарбувати огорожу значно цікавіше, аніж сидіти цілий день на троні й нічого не робити!

Переклад з англійської Валерія Воробйова

2. Чому король похвалив дикобраза? Кому насправді призначалися ці приємні слова?

❖ Поміркуй, за що ти можеш похвалити своє навчальне приладдя, одяг, іграшки, меблі. Промов ці слова вголос. Що ти відчуваєш?

3. Пригадайте, як слова змінюють свою форм.

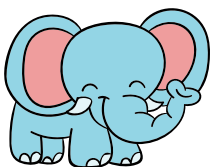
і виділіть закінчення.

Дикобраз – дикобраза, з дикобразом.

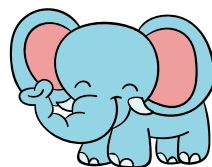
Король – королю, у короля, королі.

4. Поспостерігай, як змінюються іменники, виділи закінчення та зроби висновок.

слон – слони
жираф – жирафи
сова – сови
змія – змії

Більшість іменників змінюються за числами і мають форму **однини** і **множини**.

Книжка – книжки,
письменник□ – письменники.

5. Розсортуй слова у дві колонки: однина і множина.

сни

велосипеди

ноги

зима

хмари

привіт

сон

королева

Білі вірші

1. Прочитай цикл віршів.

Янголи

1

Осінні янголи
струшують листя
зі своїх крил,
і тому наше подвір'я
таке золоте.

2

Зимові янголи
струшують сніг
зі своїх крил,
і тому наша **стріха**
така засніжена.

3

Весняні янголи
струшують цвіт
зі своїх крил,
і тому довкола –
піна рожева.

4

Літні янголи
струшують яблука
зі своїх крил,
і тому – ставте кошики
і ховайтесь!

Катерина Єгорушкіна

Цикл віршів — кілька поетичних творів, об'єднаних спільною ідеєю, персонажами або настроєм.

2. Що об'єднує ці вірші? Чим вони незвичні?

Вірш може не мати рими. Тоді він називається **білий вірш**.

Для поезії головне **художні образи** — яскраві, несподівані назви, ознаки, дії, порівняння.

3. Знайди у віршах художні образи.

4. Спиши вірш, який найбільше припав тобі до душі.

5. Полічи в списаному вірші слова і визнач кількість іменників, прикметників, дієслів, службових слів.

6. Придумайте власні художні образи, присвячені природі або різним порам року. Запишіть їх. Використайте слова з підказки.

Підказка: плаче, усміхається, прокидається, засинає, дарує, вкриває, розвішує, сховалися.

7. Запам'ятай, як пишеться слово "взимку". Склади і запиши речення з ним.

8. Виберіть у своїй бібліотеці збірки віршів. Прочитайте в класі ті поезії, які сподобалися найбільше.

ВЗІМКУ

Моя книжка

Мої вірші

1. Придумай свій вірш. Опиши в ньому таке, чого в житті ще не було. Або було, але його ніхто не здогадався описати. Або те, що змусить читача усміхнутися чи засумувати.
2. Не поспішай, пофантазуй. Пошукай слова, які допоможуть найвлучніше описати те, що ти відчуваєш або хочеш сказати.
3. Твій вірш буде римований чи білий?
4. Запиши його рядочками.
5. Намалюй ілюстрацію.

Що робити, якщо не приходить натхнення?

- ◆ Не засмучуватися. Це буває з усіма.
- ◆ Залишити написання вірша на той час, коли натхнення таки прийде.
- ◆ Читати більше віршів.
- ◆ Уважніше спостерігати за природою, почуттями — своїми та людей, що поруч.
- ◆ Написати розповідь про улюблену пору року. Або переписати з книжки чи підручника вірш, який тобі сподобався.

Прикметники

У Пишеняти сьогодні день народження! Друзі принесли йому подарунок.

– Дякую вам! Цікаво, що в коробці...
– Відгадай! Ми назвемо ознаки подарунка, а ти спробуєш здогадатися, що це.

– Згода! Який він?

– Жовтий!

– Свіжий!

– Запашний!

– Смачний!

– Я здогадалося! Це...

1. А тобі вдалося відгадати, який подарунок принесли друзі Пишеняткові? Запиши своє припущення.
2. Пригадай, що таке прикметники, та визнач істинне твердження.
 - ♦ Прикметники називають ознаки предмета та відповідають на питання *хто? що?*.
 - ♦ Прикметники називають ознаки предмета та відповідають на питання *який? яка? яке? які?*.
3. Знайди 4 прикметники. Що допомогло їх упізнати? Добери до них іменники.

смачна

смакує

жовте

жовтіє

смак

запахний

жовтенькі

запах

пахне

Добираю прикметники

1. Прочитай вірш.

Бурулька

Дзюрчать-дзвенять струмочки,

І птах вітає птаха...

Мала, хрустка бурулька

Додолу впала з даху.

Промовила бурулька:

– Заслабла я, ой не́не:

Гарячий промінь сонця

Долинув і до мене!

Від сонця я розтану,

Розтану – не загину:

Ввіллюся у струмочок

І побіжу в долину.

Мене нап'ються трави

І стануть наче вмиті...

Хоч мало, та не марно

Я прожила на світі!

Лідія Компанієць

2. Які слова у вірші підказують нам, що скоро весна?

- ❖ Чи засмутилася бурулька, що розтане? Прочитай її слова радісно, здивовано, засмучено. Який настрій пасує найбільше?

3. Як поетеса розповідає про спів пташок?

- ❖ Уявіть, які саме пташки вітаються, про що розмовляють. Інсценізуйте їхню розмову.

4. Випишіть 3 прикметники з вірша. Підкресліть ті, що називають ознаки бурульки.

5. Придумай коротку розповідь про те, як ти побачив / побачила бурульку. Запиши її без прикметників.

6. Знайди слова, які допоможуть описати бурульку.

темна

хрустка

тоненька

тендітна

огрядна

прозора

гарна

м'яка

дзвінка

7. Додай у свою розповідь прикметники із завдання 6 або інші. Запиши її знову.
8. Прочитай обидві розповіді. Яка тобі більше подобається? Чому? Яку роль виконують прикметники?
9. Визнач звукову схему слова "бурулька".

1

3

2

4

Літери бавляться! **ДВ**

Розгадай метаграми та напиши слова-відгадки.

З "и" – пташки ми жовтогруді,
З "у" – смакуєм добре людям.

Тема 7 ❖ Ідеї — винаходи — відкриття

Риси характеру

1. Прочитай про маленьку мишачу пригоду з книги "Мануель і Діді".

Летючий капелюх

За однойменною казкою Ервіна Мозера

Сьогодні здійснювався буревій. Мануель і Діді спостерігають, як вітер жене торішніє листя та клапті паперу. Аж раптом зирк — до них летить великий капелюх.

— Дивися! — зривається Мануель. — Зараз я його впіймаю!

Мануель мчить за капелюхом. Капелюх котиться полем, а Мануель чимдуж біжить за ним навздогін.

Ось капелюх у лапках Мануеля. І відразу в нього з'являється блискуча ідея.

Він чіпляє до капелюха два великі листки й патичок...

Потім разом із Діді вони тягнуть капелюх-літак до краю урвища, всідаються в нього і чекають.

Аж тут дмухнув різкий вітер, підхопив їх і поніс — усе вище й вище в небо!

Переклад із німецької Людмили Нор

2. Які почуття виникли в тебе під час читання? Придумай і розкажи продовження цієї пригоди. Чи все закінчилося добре?

3. Які риси характеру проявили мишенята?

4. Запиши речення, додавши пропущені слова замість листочків. Підкресли прикметники.

- ◆ Буревій приніс капелюх.
- ◆ Капелюх перетворився на .
- ◆ Мишенята , тому що придумали, як зробити літак.
- ◆ Мишенята сміливі, бо   .

5. Обери прикметники та склади речення про своїх однокласників / однокласниць.

кмітливий

бешкетна

веселий

кмітлива

працьовита

бешкетний

весела

працьовитий

старанна

старанний

невгамовні

6. Визнач два вислови, якими можна застерегти того, хто затіяв небезпечну гру.

- Здається, це небезпечна гра. Чи ти впевнений / впевнена, що хочеш спробувати?
- Будь обережний / обережна.
- Не роби цього, тебе сваритимуть.
- У тебе зовсім голова порожня? Що ти робиш?

Коментую новини

- 1.** Прочитай уривок зі статті на сайті новин про винахід українського школяра.

Стартáп, що допомагає ЗСУ: історія винахідника Захара Щурка

Школяр зі Львова, 15-річний Захар Щурко, розробив та виготовляє переносні зарядні станції для українських бійців. Вони здатні заряджати мобільні телефони, дрони, рації та інші пристрої.

Таке джерело живлення буде незамінним на фронті ще й тому, що працює тихо і шумом не видає позицій. Захар розробив зарядний пристрій, витративши на це кошти, які разом із братом складав на ноутбук і велосипед.

“Ідея створити зарядну станцію виникла в мене ще до початку війни. Я не відвідував гуртки моделювання. Мені просто самому хотілось створити такий пристрій для власних потреб. Я почав цікавитись, як це зробити власноруч: переглядав відео на YouTube. А потім пробував самотійно конструювати те, що бачив.

Із початком війни я зрозумів, що мій задум буде корисний не лише для мене, а й стане в пригоді нашим військовим, допоможе їм перемагати на фронті.

Тож я почав удосконалювати свій винахід. Тепер зарядні станції ми робимо всією родиною.

Моя зарядна станція недорого коштує, вона досить потужна і невелика за розміром. Мені дуже приємно,

що мій винахід допомагає нашим військовим виконувати бойові завдання”.

Розмову записала
Юлія Яцишина
для медіа “Освіторія”

2. Прочитай коментарі до статті, які залишили на сайті читачі. Які з них приємно читати винахідникові? А який коментар образливий?

❖ Знайди в одному з коментарів помилку.

У наших дітей велике майбутнє!

Молодець, Захаре! Так тримати!

Ой, Захар, хто в це повірить... Дитячі забавки!

3. Напиши свій коментар до новини. Ти можеш похвалити Захара чи поставити йому запитання, чи написати, що тобі сподобалося в статті. Які смайлики можуть доповнити твоє повідомлення?

4. Подивись відео, де учень розповідає про свій винахід:

svitdovkola.org/um2/2025/media12

5. Що дало тобі більше інформації — відео чи стаття? Що забрало більше часу — читання чи перегляд? Коли краще читати новини, а коли — дивитися?

Наукова стаття

1. Прочитай про одну з найновіших наукових теорій.

Темний бік Всесвіту

За книжкою

Люсі та Стівена Гокінгів

“Джордж і великий вибух”

Одне з найпростіших запитань, яке здавна цікавить людство, звучить так: із чого складається світ?

Колись давно грек Демокріт припустив, що все складається з невидимих цеглинок – атомів. І мав рацію. За останні 2000 років його теорія підтвердилася та доповнилася деталями.

Тож із чого Всесвіт? Скажете, що з атомів? Сюрприз! Наша Сонячна система й інші зорі та планети складаються з атомів, а більшість об'єктів у Всесвіті – ні; вони з темної матерії і темної енергії. Мабуть, про них ви чуєте вперше і потребуватимете роз'яснень. Почнемо з темної матерії. Звідки ми знаємо, що вона існує? Що це? Чому ми не знаходимо її на Землі?

Нам відомо, що вона є, тому що її сила тяжіння тримає цілісною нашу галактику й решту великих утворень у Всесвіті. Без сили тяжіння темної матерії більшість зірок, сонячних систем і решти розлетілися б у космосі, що було б дуже зле.

Наразі ми точно не уявляємо, з чого складається темна матерія. Щоб дослідити її, учені побудували Великий адронний колайдер – кільцевий тунель, де рухаються найдрібніші частинки і є умови для виникнення темної матерії.

Темна енергія – така колосальна загадка, що я впевнений: ви вже станете дорослими, а її й тоді ще не розгадають.

Переклад з англійської Ганни Лелів

2. Яка інформація з наукової статті вже була тобі відомою, а яка виявилася новою? Чи вдалося авторам доступно пояснити її?

3. Запиши три запитання, відповіді на які можна знайти в тексті. Постав їх напарнику / напарниці.

4. Чи є серед твоїх знайомих люди, які відповідають на твої складні запитання? Розкажи про них.

5. Сформулюйте та запишіть ідеї для досліджень і винаходів у майбутньому. Поділіться ними з іншими групами.

6. Подякуйте одне одному за спільну роботу та слухні поради. Скористайтеся різними висловленнями:

- Вельми / сердечно / дуже дякую!
- Спасибі!
- Я безмежно вдячний тобі за...

Чемно відповісти на подяку можна так:

- Будь ласка!
- Радий / рада допомогти.
- Прóшу!

Складаємо оголошення

- 1.** Спробуй здогадатися з назви твору, чи вдалою була ідея. Чому в одному зі слів з'явилися додаткові букви? Чому саме стільки?

Ідея на мільйон

За однойменною казкою Катерини Сад

Одна далека ферма залишилася без господаря. І з нею **осамотіла** зграйка качок.

- Скоро зима.
- Голодно нам тут буде...
- Треба знайти нове житло!

Рахуючи осінні хмари, качки міркували, як їм жити далі. Раптом їх осяяло!

– Навчимося писати і почепимо оголошення!

– А що ми напишемо?

– Візьмемо клаптик тканини і напишемо: “Класні качки шукають господаря”.

Качки перевели багато чорничного чорнила. Але їм так і не вдалося записати жодної літери. Вони заляпали відбитками лап весь клаптик тканини.

Неподалік чалапав їжак і натрапив на цей клаптик з відбитками.

– От би мені таку гарнюню ковдрочку! – сказав їжак. – А давайте так: я вам яблука, а ви мені – тканину з візерунком?

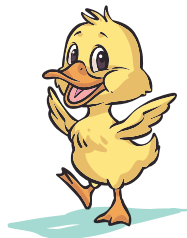
Качки дуже зраділи:

– Ура! Ми виміняємо наші малюнки на їжу!

Їжак похвалився качиним малюнком у лісі, тоді багато звірів захотіли такий і собі.

– Приходьте всі! Ми відкрили друкарню, – оголосили качки.

За місяць качки мали вже стільки їжі, що вистачило на всю зиму. Зима була довгою, і вони, врешті, навчилися писати.

2. Який настрій був у качок на початку твору? Яка невдача могла їх засмутити? Як птахи поставилися до неї?

3. Чи бувають у тебе “ідеї на мільйон”? Розкажи.

4. Запиши речення, вставивши пропущені службові слова. Підкресли іменники.

- ◆ Качки міркують, їм жити далі.
- ◆ Їжак натрапив клаптик тканини візерунками.

5. Знайдіть у казці текст оголошення. Допоможіть качкам написати оголошення про їхню друкарню. Яку інформацію обов'язково треба зазначити? Чому?

Оголо́шення — короткий текст, що містить повідомлення (пропозицію) та потрібну контактну інформацію.

6. Запам'ятай, як пишеться слово “оголошення”. Склади і запиши речення з ним.

Описую Груффало

1. Прочитай початок казки про кмітливу мишку й незвичайну істоту.

Гру́ффало

За однойменною казкою Джулії Дональдсон
(початок)

Пішла погуляти у ліс сіра мишка.
Лисичка до неї підкралася нишком.
– Куди ти зібралася, мишко маленька?
Ходи на обід в мою нірку, серденько.
– Ой, жаль, – мишеня сумно вушко почухало, –
та вже запросив на обід мене Груффало.
– Хто-хто запросив?
– Ой, лисичко-небóго,
невже ти не чула ніколи про нього?
Страшні в нього ікла і кігті страшнючі,
в пащеці зубиська великі й гострючі.
– І де ж він?
– Та вже от сюди підбігає...
Він дуже шашлик із лисиць полюбляє.
– Шашлик із лисиць? – піт у лиски з чола.
– Бувай! – розвернулась і миттю втекла.
Дурненька лисичка – вона і не знає,
що звіра такого на світі немає!
Пішла собі далі у ліс сіра мишка.
До неї підкралась сова тишком-нишком.
– Куди ти зібралася,
мишко маленька?
Ходи на чайочок до мене, серденько.
– Ой, жаль, – мишеня сумно вушко почухало, –
та вже запросив на чайок мене Груффало.

- Хто-хто запросив?
- Ой, совуню-небого,
невже ти не чула ніколи про нього?
Гулясті коліна, криві пазуриська,
на носі бородавка в цього страшиська.
- І де ж він?
- Та вже до струмка підбігає...
- Він їсти совиний бульйон полюбляє.
- Совиний бульйон? –

настовбурчила крила
і швидко від мишки сова відлетіла.
Дурненька сипуха – вона і не знає,
що звіра такого на світі немає!

2. Чому лисичка так лагідно за-
прошує мишку на обід до своєї
нірки? Що вона має на увазі?
3. Як відреагувала лиска на опис Груффала? Знайди
в тексті слова, які описують її емоцію.
4. Як гадаєш, чи існує Груффало насправді? Прочитай
його опис. Які слова роблять його страшним?
5. Доповни опис персонажа, додавши прикметники.

Груффало – страшний звір.

Він має ікла, зуби, пазурі. У нього
 коліна, а на носі бородавка.

6. Знайдіть у двох уривках слова, якими персонажі
звертаються одне до одного. Зверніть увагу на їх
форму.

- ❖ Придумайте по три інші звертання
до кожного персонажа та розіграйте
діалоги.

Прикметники-синоніми

1. Розглянь ілюстрацію і спрогнозуй, як далі розгортатимуться події в казці. Кого ще зустрине мишка? Прочитай наступний уривок і перевір свої припущення.

Груффало

За однойменною казкою Джулії Дональдсон
(продовження)

Пішла собі далі у ліс сіра мишка.
Зміюка до неї підкралася нишком.
– Куди ти зібралася, мишко маленька?
Ходи на бенкет у пеньок мій, серденько.
– Ой, жаль, – мишеня сумно вушко почухало, –
та вже запросив на бенкет мене Груффало.
– Хто-хто запросив?
– Ой, зміюко-небόго,
Невже ти не чула ніколи про нього?
Очиська, як жар в нього, чорний язик,
спина в колючках, здоровезний, як бик.
– І де ж він?
– Та ось підбігає до озера...
І любить він їсти зміїне морозиво.
– Зміїне морозиво? Треба тікати! –
Мерщій поповзла до гадючої хати.
Дурненька зміюка – вона і не знає,
що звіра такого на світі немає.

2. Що допомогло мишці врятуватися від хижаків?

❖ Розкажи, чи доводилося тобі знаходити нестандартний вихід зі складних ситуацій.

3. Знайдіть речення, які повторюються в усіх прочитаних уривках казки.

4. Знайди в кожній групі зайве слово, яке не є синонімом до інших.

5. У кожному ряді синонімів із завдання 4 вибери слово, яке ти вживаєш найрідше. Склади і запиши з ним речення.

6. Поміркуйте, чому існує кілька слів зі схожими значеннями. Чи було б краще, якби існувало лише одне?

7. Поспостерігай, як різні прикметники впливають на "настрій" речення. Запиши ці речення та виділи однакові корені в прикметниках.

- ◆ Я читаю цікаву казку про Ѓруффало!
- ◆ Я прочитала цікавезну казку про Ѓруффало!
- ◆ Маленька сіра мишка нікого не боїться.
- ◆ Малесенька сіренька мишка нікого не боїться.

Описую мишку

1. Пофантазуй, як закінчилася казка про дивного звіра. Прочитай уривок і перевір своє припущення.

Груффало

За однойменною казкою Джулії Дональдсон
(закінчення)

Ой!

Що це за монстр? В нього ікла страшнючі,
в пащеці зубиська великі й гостріючі.
Гулясті коліна, криві пазуриська,
На носі бородавка в цього страшиська.
Очиська, як жар в нього, чорний язик,
Спина в колючках, здоровезний, як бик.
– Рятуйте! Якесь тут страшидло притупало!
Та це ж найжахливіший

ГРУФФАЛО!

– Яка ти смачненька! – роззявив він пащу, –
Ось зараз тебе я на хлібчик намащу!
– Мене? – каже мишка. – Та ну, бійся Бога!
Та ж я найстрашніша у лісі, небого.
Ходи-но за мною, щоб переконатись,
як будуть усі мене звірі боятись.
– Боятись? – од сміху аж труситься Груффало.
Та все ж таки чудисько мишку послухало.

Тупоче за нею і каже за мить:

– Я чую, як щось у траві шелестить.
– Змія це. Гей, чуеш, гадюко, привіт! –
В зміюки від страху аж здуло живіт,
бо Груффало бачити в лісі не звикла.
– Ой-ой! – зашипіла. – Рятуйте! – і зникла.

– Ось бачиш? Хіба ж я тобі не казала? –
 Так Груффала мишка мала здивувала.
 Тупоче він далі за нею і ось:
 – На дереві, – каже, – пугу́кає хтось.
 – Сова це. Як справи, сипу́хо, привіт! –
 В сови аж скрутило від страху живіт,
 бо Груффала бачити в лісі не звикла.
 – Ай-яй! – закричала. – На поміч! – і зникла.
 – Ось бачиш? Хіба ж я тобі не казала? –
 Так Груффала мишка ще раз здивувала.
 Тупоче він далі і каже за мить:
 – Я чую, як хтось там по стежці біжить.
 – Лисиця це. Чуєш, лисичко, привіт! –
 В лисиці від страху аж злипся живіт,
 бо Груффала бачити в лісі не звикла.
 – Мамуню, рятуй! – заволатала і зникла.
 – Ну, що, – каже мишка, – побачив, гульцяю,
 якого я страху на всіх наганяю?
 А зараз, – живіт собі мишка почухала, –
 хотіла б я з'їсти... котлетку із Груффала!
 – Котлетку із Груффала! – монстр заволав,
 крутнувся, мов вихор, і миттю пропав.
 На камені в лісі вмостилася мишка
 і схрумала дуже смачного горішка.

Переклад з англійської Віктора Морозова

2. Ось з'явився в казці справжній Груффало! Що зробила авторка, щоб ми відчули, який він страшний? Знайди в тексті момент, де Груффало відчуває страх.

3. Запишіть по 3 прикметники, щоб описати мишку та Груффала. Чи є серед записаних слів синоніми?

❖ Складіть речення про цих та інших персонажів цієї казки.

Наш театр

На сцені Груффало

Перевтілюйтеся в персонажів казки “Груффало” та підготуйте виставу.

1. Станьте в коло і потренуйтеся рухатися як мишка, лисичка, змія, сова, Груффало. Покажіть, як персонаж ходить, сидить, спить, їсть, лякається, радіє. Якщо бачите у когось вдалий рух, скопіюйте його.

2. Перевтілюйтеся в персонажів і порухайтесь під музику, яка описує кожного з них (музичні композиції написав сучасний французький композитор Рене Обрі):

svitdovkola.org/um2/2025/media13

3. Підготуйте наголовники та елементи костюмів.

4. Розподіліть ролі. Як бути, якщо учнів та учениць у класі багато, а персонажів лише 5? Кожну роль можуть грати різні актори по черзі.
5. Оберіть варіант вистави й підготуйте його.
 - ❖ Читці по черзі читають текст казки. Актори показують події пантомімою.
 - ❖ Ведучий говорить слова автора, кожен актор — свої слова з пам'яті.

Прикметники-антоніми

1. Знайдіть у філворді 10 прикметників та запишіть антоніми парами.

о	с	а	п	з	о	с	т	а	р	е	т	с
г	у	ч	н	і	м	о	и	н	і	п	и	у
р	м	о	к	р	и	й	ш	о	г	е	х	х
о	н	в	е	с	е	л	а	в	і	ж	і	и
в	а	ж	к	и	й	а	л	е	г	к	и	й

2. Промов кілька разів слово “легкий”. Який звук ти чуєш третім? А яка літера написана? Оце дива! Чуємо одне, а пишемо інше.

Щоб перевірити, яку букву писати у слові, потрібно дібрати спільнокореневі слова, у яких сумнівний приголосний опиниться перед голосним і звучатиме чітко.

Легкий – легенький.
Важкий – зважувати.
Казковий – казочка.

3. Використай слова із завдання 1 і зроби влучні підписи до цих малюнків.

Обережно: суржик!

кошик

Подай-но мені ~~корзину~~!

Історії з життя

- 1.** Прочитай уривок з історії про дитинство українського винахідника Юрія Кондратюка (справжнє ім'я — Олександр Шаргей). Саме він зробив розрахунки, які дали змогу здійснити політ на Місяць.

Ба який!

За оповіданням Богдана Жолдака

От хто не вірить, що зорі пахнуть? Ба більше — духмяніють. Отак теплої ясної ночі ляж, заспокойся, оддихайся, вдивися гарненько в зорі та й потягни носом — і одразу відчуєш, яким духом тягне з тієї висоти, терпким і чарівним, од якого починає паморочитися голова.

Отаку розвагу вигадав собі маленький Сашко Шаргей. Він би охоче поділився своєю таємницею з кимось, однак чудово знав: засміють.

Коли довго дивишся на зорі, то обов'язково одна зірветься й помчить, сяючи, на Землю. А чи є такі сяючі зірки, які б летіли навпаки — із Землі в небо?

Ось які думки турбували малого Сашка. Як долетіти до Місяця й повернутися назад. У голові вже поставали схеми польоту. Де він їх брав? Та сам вигадував, а кожную вільну хвилину віддавав... футболу! М'яч, від удару обертаючись, дуже був схожий на небесне тіло, він весь час завертає на **траєкторію**. Оці траєкторії найбільше й цікавили Сашка. Саме завдяки дослідженню їх він дивував команду напрочуд закрученими ударами

у ворожі ворота. Коли він бив, здавалося, у правий кут, туди й кидався воротар, але потім м'яч летів, вигинаючись дугою, геть у протилежний.

2. Як ти розумієш назву оповідки?
Коли можна почути такий захоплений вигук?
3. Чи є в тебе захоплення, яке викликає такі глибокі почуття? Розкажи про нього.
4. Запиши 2 запитання за змістом тексту, і нехай напарник/напарниця дасть на них відповідь.
5. Запам'ятай: слово "духмяний" пишеться без апострофа! Склади й запиши з ним речення.
6. Дізнайтеся більше про політ людей на Місяць, скориставшись інтернетом.

- ❖ Що саме ви напишете в рядочку пошуку? Спробуйте кілька варіантів питальних речень або ключових слів.
- ❖ Чи змінюються посилання, які пропонує пошуковик на першому місці?
- ❖ За яким запитом вдалося знайти найцікавішу інформацію?

Проводимо диспут

- 1.** Проведіть диспут: “Чи завжди винаходи пов’язані з небезпекою?”

- ❖ Об’єднайтеся у дві групи: тих, хто відповів ствердно, і хто — заперечно.
- ❖ Наведіть аргументи на користь вашої позиції і запишіть їх.

Важливо висловлюватися з повагою до людей, які мають іншу точку зору. Не ображати їх.

- ❖ Тепер нехай кожна група висловиться. А інша уважно послухає та поставить свої питання.
- ❖ Після обміну думками поміркуй, чи ти змінив / змінила свою точку зору. Якщо так, то приєднайся до іншої групи.

- 2.** Підсумуйте диспут: потисніть руки опонентам та скажіть одне одному: “Було цікаво почути вашу думку. Я погоджуюся з ..., але вважаю, що ...”

- 3.** Продовж речення.

- ◆ Під час диспуту мені було...
- ◆ Важливо обговорювати різні думки, тому що...

4. Прочитай комікс. Знайди в ньому фрази, які ображають. Придумай заголовок.

Що подаруємо мамі? Вазу?

Краще цукерки!

1

Подивися, як по-різному можуть далі розвиватися події.

Що ти тямиш у подарунках? Я краще знаю, що мамі треба.

Я не погоджуюся! На мою думку, ваза – найкращий подарунок.

2

Ти завжди щось дивне пропонуєш. Кому ця ваза потрібна!

Глянь, у нас удома забагато ваз. Полічімо...

3

Справді, багато.

Придумай щось інше. Запишемо всі ідеї та проведемо жеребкування.

Описую приміщення

Коли люди розповідають одне одному про якісь об'єкти, то намагаються зробити це якомога яскравіше й цікавіше. У цьому їм допомагають прикметники.

1. Прочитай тексти-описи приміщень. Знайди та випиши 12 прикметників.

Мій клас

Наш клас не дуже просторий, але теплий. Мені подобається, що він світлий і затишний. У нас гарні нові парти і яскравий килимок для ранкового кола. Я люблю тут навчатися.

Моя бібліотека

На нашій вулиці є чимала бібліотека. Я беру там книжки. Вона сучасна й ошатна. У ній багато полиць із книжками, а ще є зручні крісла-мішки. Мені подобається читати в бібліотеці, адже тут дуже тихо і ніхто не заважає.

2. Добери ілюстрацію до кожного тексту-опису із завдання 1.

1

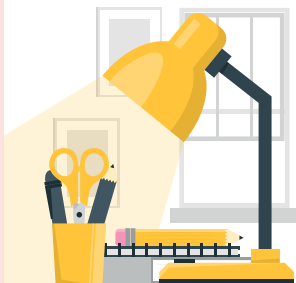

2

3. Який план до якої розповіді із завдання 1 підходить?

План 1

1. Яке це приміщення?
2. Що мені в ньому подобається?
3. Що в ньому є?
4. Що я тут люблю робити?

План 2

1. Де це приміщення розташоване?
2. Що я там роблю?
3. Яке це приміщення?
4. Що тут є?

4. Обери один із планів та напиши за ним текст про свій клас чи кімнату і намалюй це приміщення. Скористайся порадами Пишеняти.

Як знайти прикметники, що допоможуть описати приміщення?

- ◆ Яке приміщення за розміром?
Тісне, просторе, велике, маленьке, вузьке, чималеньке.
- ◆ Наскільки воно доглянуте?
Сучасне, зручне, затишне, чепурне, ошатне.
- ◆ Яке там освітлення, температура?
Тепле, прохолодне, світле, темне.

Дієслова

Пишеня захотіло стати винахідником! У нього тепер багато планів. Щоб не забути те, що важливо, воно склало список справ:

- ◆ дивитися на зорі,
- ◆ багато читати,
- ◆ грати у футбол,
- ◆ провести досліди з повітрям,
- ◆ винайти протез, який росте.

– Я знаю, що маю робити!

1. Згадай, що таке дієслово. Знайди дієслова у списку справ Пишеняти. Назви питання, на які відповідають дієслова.

Хто?

Що робити?

Яке?

Що робить?

Що зробити?

Які?

Що?

Який?

Яка?

2. Визнач істинне твердження.

- ◆ Дієслова називають ознаки предмета та відповідають на питання *що робити? що робить? що зробили? що робитимуть?*
- ◆ Дієслова називають дії предмета та відповідають на питання *що робити? що робить? що зробили? що робитимуть?*
- ◆ Дієслова називають дії предмета та відповідають на питання *який? яка? яке? які?*

3. Знайди і запиши 6 дієслів. Що тобі допомогло їх упізнати?

винахідник

винаходи

читати

винаходити

досліджувати

дослідницький

читання

дослід

прочитати

рослини

рости

виросли

4. Запишіть речення з дієсловами із завдання 3. Постав до них питання.

Дієслова називають дію і відповідають на питання *що робити? що зробити? що роблю? що робив? що робитимемо? тощо.*

5. Пограйте в гру “Пантоміма”. Нехай один показує дію, а інші називають відповідне дієслово.

Літери бавляться! 6в

Розгадай метаграму та запиши слова-відгадки.

Коли я з “у”, то я пишу й малюю,
Коли я з “і” – між берегів мандрую.

Відгадую загадки

1. Прочитай і відгадай.

Встав ведмідь навесні
Й каже: – Де подівся сніг?
Поки я в барлозі спав,
Білий килим десь пропав.
А сороки закричали:
– Все весна! Сніги ...

Рибки річкові радіють:
– О! Здійснились наші мрії!
Крига, що міцна була,
Нині скресла й попливла.
Зауважив рак-сусід:
– Це звичайний ...

Скачуть зайці по горбочках:
– Чом водиця розлилась?
Стали річками струмочки,
Річка морем стала враз.
Нам тепер потрібен човен!
Ми їм скажемо: це – ...

Ніна Андрусич

2. Випиши відгадку-дієслово та слово, що з нею римується. Додай ще рими. Чи легко їх добирати?

3. Поясніть значення слова "барліг" або "повінь". Де ви шукатимете інформацію за потреби?

4. Спиши загадку, яка найбільше припала до душі.

5. Запам'ятай, як пишеться слово "навесні". Склади і запиши з ним речення.

НАВЕСНІ

6. Пригадай звуки весни. Знайди слово, яке найвлучніше називає звучання струмочків талої води.

лопоче

шепоче

дзюркоче

гуркоче

струмок

співає

щебече

бринить

гримить

7. Розглянь малюнок. Склади за ним кілька речень. Використовуй слова із завдання 6. Запиши речення. Підкресли дієслова.

8. Знайдіть у бібліотеці чи в інтернеті загадки та влаштуйте змагання з відгадування.

Дієслова-антоніми

1. Знайди у філворді 10 дієслів та запиши пари антоніми.

п	у	м	а	р	а	д	і	є	м	о	т
о	г	о	в	о	р	и	т	и	д	п	р
ч	о	в	і	д	ч	и	н	я	є	у	а
а	ш	ч	с	у	м	у	є	м	о	с	в
в	з	а	ч	и	н	я	є	л	б	т	а
у	к	т	о	з	а	к	і	н	ч	и	в
в	р	и	п	і	д	н	і	м	и	т	и

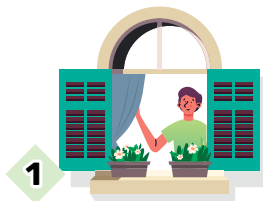
Обережно: суржик!

зачини
Будь ласка, ~~закрий~~ двері
відчини
і ~~відкрий~~ вікно.

2. Використайте слова із завдання 1 або інші дієслова та запишіть влучні підписи до цих малюнків.

3. Добери і запиши антоніми до дієслів "сміятися", "стояти", "смітити".

Мій любий клас

Розкажи в книжці, що відбувається у твоєму класі. Напевне було багато чого цікавого, смішного, важливого.

1. Поміркуй, про яку подію ти хочеш написати. Склади план розповіді.
2. Напиши текст, уважно перевір написання слів. Відредагуй те, що можна було б поліпшити.

3. Подбай про оформлення сторінки. Використай фото чи малюнки, цікаві шрифти, рамочки, тло.

4. Зроби на цій сторінці дверцята-схованки. Зверху намалюй щось, а під малюнком заховай текст.

Тема 8 ❖ Рух і час

Читаємо і пишемо листи

1. Прочитай один із листів із “Капосної книжки Малого Вовчика” англійського письменника Іана Вайброу.

Весняна Долина
Хмурляндія
День 3

Любі мої мамцю й татку!

Рятуйте! Мене схопили мисливці в Тужливому Лісі! Що – злякались? Жартую – зі мною все гаразд.

Сьогодні я стільки пройшов, що лапи стоптав! Дістався до Весняної Долини, а попереду ще довгий шлях. На свій сором, я вже з'їв більшість маминих кролячих кручеників. А тут іще ваш дарунок для дядька лоскоче мені ніс. Ще б пак! Купа смачнезних мишачих пиріжків. Ням, я їх уже наминаю – аж за вухами лящить! (Не бійтесь, я наминаю їх подумки, не по-справжньому).

До речі, ледь не забув! Скажіть моему братикові Нюхликові, щоб не гриз мого ведмедика, інакше я його самого так угризну!

Таткова карта не зовсім правильна, бо тут немає ніяких великих чорних страховиськ між Тужливим Лісом та Похмурими Горами. Я вже всі очі видивився, та, крім дерев, нічого не бачу.

Завтра вирушаю до Шумська-Гамська.

З любов'ю, Малий Вовчик.

P.S. От тобі й на! Виявляється, на карті не велике чорне страховисько, а розчавлена мурашка.

Переклад з англійської Ореста Стадника

2. Що можна дізнатися з листа про родину Вовчика? Про місцевість, де він подорожує?
3. Випишіть із тексту власні назви. З якої літери вони пишуться? На які дві групи їх можна розділити?
4. Знайди в листі звертання, підпис, напис, у якому зазначено, де й коли був написаний лист, а також постскриптом. Чому ці елементи важливі для листування?

Латинські літери **"P.S."** (пост-скріптом) розшифровуються як **"після написаного"**. Зазвичай ними позначають приписку до завершеного листа.

5. Розгляньте карту Вовчика в книжці або за посиланням:

svitdovkola.org/um2/2025/media14

- ❖ Знайдіть лігво, звідки він почав свій шлях, та розкажіть, як проходив маршрут до Школи поганців.

6. Влаштуйте в класі пошту на тиждень.
- ❖ Зробіть поштову скриньку та оберіть листоношу.
- ❖ Протягом тижня пишіть одне одному листи.
- ❖ Нехай листоноша розносить їх адресатам на останній перерві.

Дієслова-синоніми

1. Прочитай групи дієслів, у кожній знайди те, яке не є синонімом до інших.

- ◆ Говорити, співати, теревенити, казати, повідомити.
- ◆ Йти, плентатися, чимчикувати, прямувати, сидіти.
- ◆ Сміятися, хихотіти, скиглити, реготати, пирскати.
- ◆ Писати, міркувати, думати, кумекати, метикувати.
- ◆ Вередувати, капризувати, комизитися, спати.

2. Знайди в кожній групі слово, яке ти вживаєш найрідше. Придумай та запиши з ним речення.

3. Запиши парами образні вислови та дієслова з подібним значенням.

сушити голову

чесати язика

скалити зуби

варити воду

топтати чоботи

теревенити

вередувати

йти

реготати

міркувати

- 4.** Запиши до кожного малюнка по два підписи, які відрізнятимуться лише дієсловами-синонімами. Порівняй, як змінюється “настрій” речення. Підкресли найвдаліший варіант.

1

2

3

- 5.** Доберіть синоніми до дієслів “кричати”, “бігти”, “спати”.

- 6.** Прочитай два різні коментарі в чатах і визнач ті, де дописувач/дописувачка висловлюють повагу до людей із відмінною від їхньої точкою зору.

Усім привіт!

Я подивився мультфільм “Мавка”. Хто казав, що він класний? Так, нудятина.

Вітаю всіх!

Мені мультфільм “Мавка” не сподобався, хоч усі казали, що він класний. Смаки різні!

- 7.** Напиши свої відповіді на кожне з цих повідомлень. Будь доброзичливим/доброзичливою.

Розповідаю про мандрівку

1. Ми залюбки розповідаємо одне одному про свої мандри. У цьому добре допомагають дієслова. Прочитай розповіді та знайди в них не менше 10 дієслів. Випиши їх.

На березі річки

У четвер ми ходили разом до річки. У нас було важливе завдання. Ми проводили весняну толоку та прибирали сміття на березі. Ми побачили перші кульбабки і дуже зраділи. А от брудні пляшки та бляшанки нас розлютили! Ми зібрали 3 величезні пакети сміття та вивезли їх на сміттєзвалище.

У поході

На початку цього навчального року ми ходили в похід в гори. Ми піднялися на гарну галявину і влаштували пікнік. Тато Романа розпалив вогнище і зварив кулешу. Це було неймовірно смачно, мені дуже сподобалося.

А Гліб упав і подряпав об камінь коліно. Йому було боляче. Ми прибрали за собою сміття і не пізно пішли додому. Бо треба було спуститися з гори до сутінок.

- 2.** Визнач, який план, який підходить до обох розповідей у завданні 1.

План 1

1. Коли й куди відбувалася мандрівка?
2. Що ви там робили?
3. Що вам сподобалося?
4. Що було складно чи викликало негативні емоції?
5. Як усе закінчилося?

План 2

1. Що тобі сподобалося в мандрівці?
2. Що ти там побачив / побачила?
3. Що ти робив / робила?
4. Хто ще був із тобою?
5. Куди ще ти хочеш поїхати? Чому?

- 3.** Обери один із планів та напиши за ним розповідь про свою мандрівку.

Гаївки

1. Чи ти знаєш українські народні пісні, які співають навесні? Як вони називаються?

Веснянки та гаївки — це народні пісні, які здавна виконували на початку весни, вітаючи її прихід. Співали пісні на галявинах та в гаях, водючи хороводи.

2. Подивися та послухай, як діти виконують гаївку "Ой нумо, нумо, заплетемо Шума":

svitdovkola.org/um2/2025/media15

3. Прочитай жартівливу гаївку.

Ой, нумо, нумо, заплетемо Шума

Ой, нумо, нумо, заплетемо Шума,

Шума заплетемо, гуляти підемо.

Ой, Шум ходить, по воді бродить,

А Шумиха рибу ловить.

Що наловила – все зварила,

В гості громаду запросила.

Громада чекає, а Шума немає.

Де же це він, справді, досі блукає?

Шум по дорозі зайця злякався,

Зайця злякався, в кропиву сховався.

В кропиву сховався, бороною вкрився,

Бороною вкрився, щоб не пожалився.

Одне лихо – борона колюча,

Друге лихо – кропива жалюча,

Третє лихо – громада чекає,

Громада чекає, а Шума немає.

4. Головний персонаж гаївки Шум — це дух лісу. А Шумиха — його дружина. Кого злякався Шум? Чим він укритися? Хто чекає Шума? Навіщо?

5. Запиши в зошит один куплет гаївки, який тобі найбільше сподобався.

6. Запам'ятай, як пишеться та наголошується слово "кропива". Склади і запиши з ним речення.

7. Вийдіть на подвір'я та проспівайте гаївку "Ой, нумо, нумо, заплетемо Шума" з хороводом.

❖ Спробуйте повторити рухи, як на відео в завданні 2.

❖ Придумайте власні рухи для супроводу цієї гаївки.

Закликайте до гри правильно.

Пограймося разом!

Нумо гратися разом!

~~Давайте гратися разом!~~

З Великоднем!

1. Прочитай початок оповідання про те, як святкує Великдень українська родина.

Великодній пікнік

За однойменним оповіданням Галини Ткачук
(початок)

Мама, тато і Мишко святкують Великдень із раннього ранку аж до вечора.

Великоднього дня Мишкова сім'я вирушає на пікнік. Вони беруть із собою кошик з їжею та килимок.

Чого тільки не беруть люди до лісу: складані стільці й сітку для барбекю, туристичний рюкзак і намет! А ще торбу з яблуками, термос із чаєм, ракетки для бадмінтону і навіть бумеранг!

На Великдень у лісі багато людей, тож знайти вільну галявину нелегко. Але Мишкова сім'я знає одне таємне місце.

Час розпочати. Виклавши все з кошика, мама за-смучується:

– Ми забули скатертину!

Тим часом на таємну галявину приходить іще одна сім'я.

– Усі місця зайняті, – розводить руками їхній тато. – Можна нам з вами?

– Звісно!

– Одна скатертина на дві сім'ї – це дуже весело, – думає Мишко. – Можна обмінятися крашанками й скуштувати ба-

гато різних пасок. З родзинками, з горішками, сирну паску і навіть шоколадну.

2. Складіть список речей, потрібних для пікніка. Запишіть його в зошит.

3. Розкажіть, чи ваша родина святкує Великдень. Якщо так, то як саме?

4. Добери до кожного іменника прикметник та запиши їх.

Пікнік, паска, бумеранг, скатертина.

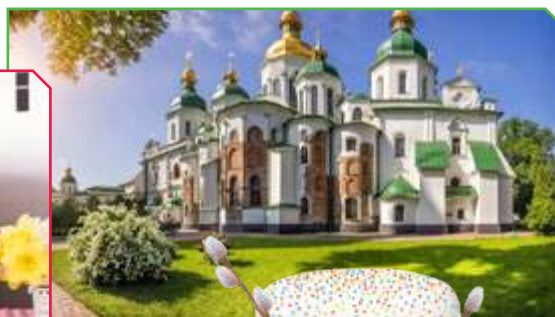

5. Визнач фразу, яка допоможе розташуватися по сусідству, і скористайся нею на перерві.

- Дозволь мені розміститися поруч.
- Можна мені з тобою?
- Я сяду тут, якщо ти не проти.
- Посунься!

6. Розглянь колаж та склади мапу думок до теми "Великдень".

Великдень

Вигадаю продовження оповідання

Прочитай про те, як закінчився Мишковий пікнік.

Великодній пікнік

За однойменним оповіданням Галини Ткачук
(закінчення)

Після обіду Мишко з дівчатками грає у м'яча. Аж тут на їхню галявину прилітає тарілка **фрізбі**.

— Це мій диск, — підбігає до них високий хлопець, — я його сам запускаю — і сам ловлю. Але так не дуже цікаво.

— Можемо грати разом! — пропонує Мишко.

Після гри так хочеться пити!
Мишкова мама наливає всім соку.

Із сусідньої галявини до скатертини біжить такса. А за нею — двоє близнят.

— Можна й нам трохи соку, будь ласка?

— Наш дід забув узяти питвó.

У руках близнят палички.

— Навіщо вони вам? — дивується Мишко.

— Смажити хліб на вогні, — відповідають дівчатка.

— О, я й забув, що так можна робити! — вигукує тато Мишка. — Треба знайти палички для кожного. Скільки нас?

Складно полічити таку велику компанію, коли всі розмовляють, рухаються, бігають.

Мишко збивається з ліку й думає: “А якби ніхто нічого не забув... Скільки б нас було?”

– Так добре ввечері сидіти гуртом біля вогню, – думає Мишко. – І зовсім не страшно, коли ти забув щось для пікніка, якщо поруч ті, хто вміє ділитися.

2. Чи погоджуєшся ти з останньою думкою Мишка?

3. Які емоції викликала в тебе ця оповідка? Чи приємно жити у світі, де навіть незнайомі люди ставляться дружньо й привітно одне до одного?

4. Продовж речення.

◆ Мишкова сім'я...

◆ Дітям було весело разом...

5. Випишіть із тексту 6 дієслів, які називають дії людей на пікніку. Усно поставте до них питання.

що робить?

що роблять?

що роблю?

6. Поміркуй, як могло б змінитися оповідання, і розкажи один із варіантів розгортання подій.

- ◆ Якби мама забула вдома весь кошик.
- ◆ Якби на галявині з'явилося ще три родини.
- ◆ Якби на таємну галявину більше ніхто не прийшов.

7. Запам'ятай, як пишеться і наголошується слово "Великдень".

- ◆ Чому маємо писати його з великої букви?
- ◆ Склади і запиши речення з цим словом.

Велі́кдень

Види речень

Пишениця любить спостерігати за мовленням.

– Мовознаю, мені спало на думку, що слова, як і я, найбільше любляють бути в компанії, а не поодинці.

– Так! Слова можуть жити окремо, як-от у словнику. Але, щоб висловити закінчену думку, ми поєднуємо слова в речення.

– Цікаво дізнатися, які бувають речення. Нумо вивчати!

Речення — це одне чи кілька слів, що виражають завершену думку. Усі слова в реченні пов'язані між собою.

1. Визнач рядки, у яких написані речення. Запиши їх.

- ◆ На Великдень печуть паски.
- ◆ Птахи прилетіли з.
- ◆ Я люблю Великдень.
- ◆ Великдень!
- ◆ Коли стане тепло?

2. Зберіть окремі слова в речення й опишіть, що зображено на малюнках.

писанки

друзі

у

розписують

грають

діти

лото

1

2

3. Прочитай речення.
Чим вони відрізняються?

- ◆ Юля та Рома їдуть на пікнік.
- ◆ Юля та Рома їдуть на пікнік?
- ◆ Юлю, Ромо, їдьмо на пікнік!

Якщо в реченні про щось розповідається, воно називається **розповідне**. У кінці такого речення ставимо крапку **"."** або знак оклику **"!"**.

Родина вирушила на пікнік.

Якщо в реченні про щось запитується, воно називається **питальне**. У кінці речення ставимо знак питання **"?"**.

Чи любите ви грати у фризбі?

Речення, у якому висловлюється спонукання до дії, називається **спонукальне**. У кінці речення ставимо крапку **"."** чи знак оклику **"!"**.

Сідайте з нами біля вогню!

4. Прочитай речення і визнач вид кожного з них.

- ◆ Яке твоє улюблене свято?
- ◆ Я люблю святкувати Великдень.
- ◆ Заходь до нас пригоститися паскою.
- ◆ Нумо святкувати разом!
- ◆ Чи знаєш ти гаївки?

5. Спиши речення, роз'єднуючи слова. Перетвори це речення на питальне і спонукальне.

Навесні друзівлаштували пікнік.

Наш театр

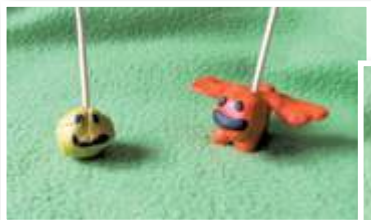
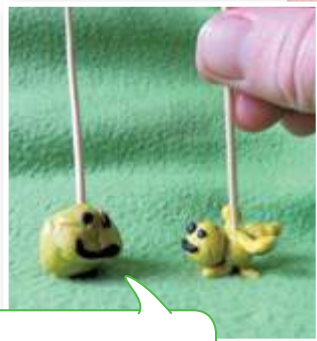
Пластилінова вистава

Зробіть сучасний **римейк** відомої історії про Колобка, додавши нових персонажів.

1. Об'єднайтеся в групи та поміркуйте, кого зустрине ваш Колобок. Це можуть бути персонажі інших казок чи мультфільмів, реальні люди, тварини.
2. Поміркуйте, яким буде фінал казки. Чи з'їсть таки хтось Колобка? А може, він знайде новий дім?
3. Виліпіть фігурки персонажів із пластиліну. Приліпіть до них палички, щоб водити фігурки по сцені.
4. Намалюйте на заднику "сцени" ліс чи інші **декорації**.

Краще я тобі віршик розкажу!

5. Потренуйтеся говорити голосом, притаманним вашому персонажеві. Поміркуйте, чи варто до якоїсь із реплік додати сміх. Як він має звучати?

Питальні речення

- 1.** Хочеш помандрувати в часі? Прочитай уривок із науково-фантастичної повісті.

Вінчі та Едісон

За однойменною повістю Сергія Пантюка
(уривок 1)

Події відбуваються у 2045 році. Двоє братів Вінчі та Едісон вирішують тайкома покататися на татовому часольоті разом зі своєю подружкою Фійкою. Перенісши їх невідомо куди, пристрій приземлився.

– Які пальми! – Фійка увімкнула фотофункцію свого контактника й цокала ним, відбігаючи в різні боки. – А це що за дерево? А це що? – Фійка показала пальцем угору. Брати підняли голови – і їх аж гойднуло від несподіванки. Птах, який виник ніби нізвідки, затулив своїми крильми пів неба разом із сонцем.

Вінчі смикнув за руку дівчинку, й усі троє злилися з невисокими кущами над озером.

– Я ввімкнула режим ідентифікації, – Фійка дивилася на екран свого контактника. – Часткова візуальна схожість з пеліканом (дзьоб), кажаном (крила), соколом (лапи). Висновок: казкова або легендарна істота.

– І зветься вона “пеліканокажаносокіл”, – у тон Фійці додав Вінчі.

Усі весело зареготали.

- 2.** Як гадаєш, яку істоту побачили діти?
- 3.** Випиши з тексту питальні речення. Що допомагає швидко їх знаходити?

Розповідні речення

1. Прочитай ще один уривок.

Вінчі та Едісон

За однойменною повістю Сергія Пантюка (уривок 2)

Зворотний шлях до часольоту видавався коротшим за дорогу вперед. Раптом пролунав гучний рев. Звучав він загрозливо. Діти просто скам'яніли на кілька хвилин. Опанувавши себе, Вінчі натягнув на чоло каптур комбінезона, налаштував захисні навушники й розстібнув гудзик чохлика від скоростріла СТЗ-43 зі снодійними ампулами миттєвої дії. Фійка та Едісон зробили те саме, й усі вибралися з хащі.

За якусь сотню метрів від дітей ішло стадо велетенських тварин. Округлі, схожі на цистерни, тулуби, гострі на кінцях хвости, зеленкувата з брудно-жовтими плямами шкіра.

– Та це ж ди... ди... динозаври! – вигукнула Фійка.
– Ви хоч уявляєте, де ми зараз?!

– Уявляємо, Фійко! – Вінчі теж відчував гостру тривогу, але намагався приховати її та виглядати впевненим. – Головне, щоб ніч не застала нас за межами часольоту. Треба якнайшвидше бігти до нього, бо тут водяться не лише трав'яні динозаври.

Обриси часольоту на горі раптом затулила велетенська темна постать, поруч виникли ще дві. Довгі шиї закінчувалися ледь помітними головами. Динозаври оглядали невідомий для них предмет.

– Якщо вони доторкнуться до часольоту, спрацює захист. Електрика травмує динозаврів. І невідомо, як вони відреагують на звук! – сказав Едісон.

Він щодуху кинувся вперед, гучно видаючи звуки, чимось схожі на виття й гавкання. Це змусило динозаврів втратити інтерес до часольоту. Вони подалися до озера.

– Що ти робиш, Едісоне, він же міг тебе вбити! – дорікнула Фійка.

– Я їх налякав своїм криком, отже, врятував часоліт.

2. Яке враження справила на дітей зустріч із динозаврами? А що відчував / відчувала ти, читаючи про ці події?

3. Випиши імена трьох персонажів. Чи відомі тобі видатні люди з такими прізвищами? Дізнайся про них більше.

4. Вибери з уривка одне розповідне речення, запам'ятай його та продиктуй своєму напарникові / напарниці.

5. Дай відповіді на запитання розповідними реченнями.

- ◆ Кого зустріли діти в минулому?
- ◆ Як Едісон урятував часоліт?

6. Дізнайся більше про динозаврів із книжок у бібліотеці.

- ◆ Опиши один із цих видів тварин розповідними реченнями так, щоб інші могли здогадатися, про кого йдеться.

Фантастична повість

- 1.** Дізнайся, яка пригода чекала на дітей.

Вінчі та Едісон

За однойменною повістю Сергія Пантюка
(уривок 3)

Уранці Фійка та Вінчі виявили, що Едісон сам вирушив на пошуки свого конта́ктника, який він загубив десь учора.

– Одягаймося швиденько й хутчій слідами малого!

Яскраве сонце заливало рівнину. Динозаврів довкола ніби не було, але й Едісона ніде не помічали. Фійка почала до чогось уважно придивлятися на поверхні землі – сліди Едісона йшли до чагарників. Цієї ж секунди з хащі долинув крик, схожий на той, яким увечері малий лякав **аламозаврів**. Пролунало кілька пострілів. Вінчі з Фійкою швидко перемістилися в точку, звідки долинали звуки. На галявині стояв Едісон, його оточували з десятків ящерів, схожих на невеличких страусів. Хлопчик гарчав та погрожував зброєю, але вони й не думали тікати.

- 2.** Чому Едісон вирішив іти сам, а не заручився підтримкою друзів?
- 3.** Що він робив, аби відлякати хижаків? Що допомогло Вінчі та Фійці знайти Едісона?
- 4.** Придумайте, як розгортатимуться події, та поділіться своєю версією з іншими групами.

Фантастична повість — це художній твір, у якому небувалі події схожі на реальні і можуть мати наукове пояснення. Головними героями є люди, а не звірята.

5. Чим фантастична повість подібна до казки? А чим відрізняється?

- ❖ Які небувалі події відбулися у творі “Вінчі та Едісон”?
- ❖ Які наукові слова вжито в усіх уривках тексту? Тобі вдалося здогадатися їхнє значення? Чи допоміг “Тлумачок”?

6. Намалюй один з приладів, яким користуються персонажі. Опиши, як він працює.

7. Перетвори розповідні речення на питальні. Використай слова “чиї”, “хто”, “які”, “що”.

- ◆ Фійка помітила сліди Едісона.
- ◆ Хижі ящери оточили хлопчика.

8. Запам'ятай, як пишеться слово “динозавр”. Склади і запиши з ним два речення: розповідне і питальне.

ДИНОЗА́ВР

Спонукальні речення

1. Дізнайся, як закінчилася пригода.

Вінчі та Едісон

За однойменною повістю Сергія Пантюка
(уривок 4)

Підмога малому прибула вчасно. Постріли снопідійним на якийсь час знешкодили хижаків.

– Як ти міг піти один! Добре, що на **тиранозавра** не натрапив! – вибухнув Вінчі.

– Я знайшов свій контактник і хотів урятувати гніздо, – похнюпився Едісон, бо відчував за собою провину. – Он там, гляньте.

Усі підійшли до гнізда. Воно було геть зруйноване, довкола лежала розламана шкаралупа. Лише три яйця були цілі.

– Самка не вертається до сплундрованого гнізда, – сумно мовила Фійка.

– Ви йдіть, а я трохи поприбираю, – Едісон нахилився до яєць у гнізді...

Часоліт вертався додому. Коли до приземлення лишалося вже трохи часу, діти взялися прибирати, адже тато не мав знати нічого про подорож. Раптом почувся вереск Фійки.

– Там якась велика зеленкувата миша!

Поруч із нею стояло невеличке створіння, схоже на лисого їжака. Істотка поведила туди-сюди носиком з маленькою бурулькою на ньому.

– Малий! Негайно поясни це! – грізно гукнув Вінчі.

- 2.** Як гадаєш, що за істота виявилася на борту часо-
льоту? Як вона туди потрапила?
- 3.** Знайдіть в уривку спонукальні речення. Продик-
туйте їх одне одному і запишіть.
- 4.** Прочитай речення. Які спонукування вони висловлю-
ють? Запиши одне з них.

Завітайте на нашу виставу!

Прохання

Не чіпайте підозрілі предмети!

Заборона

Допоможи мені із задачею,
будь ласка.

Запрошення

- 5.** Прочитай розмову друзів. Які ввічливі слова можна
додати?

Друже, позич ручку!

Тримай, Олесю. Тільки
не забудь повернути її.

- 6.** Складіть та розіграйте діалог зі спонукальних ре-
чень. Не забудьте додавати звертання та ввічливі
слова.

- 7.** Послухайте аудіозапис уривків із по-
вісті "Вінчі та Едісон" і намалюйте те,
про що почуєте:

svitdovkola.org/um2/2025/media16

Котра година?

1. Прочитай початок оповідання про годинники.

Котра година?

За однойменним оповіданням Лесі Мовчун
(початок)

Старовинний годинник на стіні гучно бамкнув дев'ять разів.

– Ну що, спати? – запитала мама.

Узагалі-то завтра неділя... Але ж стільки цікавезного заплановано! Треба буде братися за справи з самого ранку, аби все встигнути. А Сергійкові так не хочеться ще в ліжку, тож він спробував відвоювати від сну хоч кілька хвилин й узявся розпитувати маму:

– А ти в дитинстві завжди знала, котра година?

– Звісно! Цей годинник висить тут на стіні вже років п'ятдесят. А може навіть сто!

– А надворі? Як на вулиці визначали, котра година?

Тоді ж не було мобільних телефонів! – хитро примружився Сергійко.

– Годинники носили з собою.

– Ого-го-го! – здивувався Сергійко. Він одразу уявив, як вулицями ходять дядечки і тітоньки, тримаючи на витягнутих руках великі годинники зі стіни. – Ото був гуркіт на ціле місто, коли всі годинники починали бамкати!

Мама розсміялась:

– Та ні! Ми носили маленькі годинники на ремінцях чи браслетах. У п'ятому класі батьки купили мені годинничок із золотистим овальним циферблатом.

Такий гарнющій, мов справжня прикраса! До речі, я мріяла про годинник-перстень. Його модні дівчата носили на пальці. Чи хоча б про годинник-кулон. Його чіпляли на ланцюжок і вішали на шию. Та, мабуть, вони дорого коштували...

2. Чому Сергійко затіяв розмову з мамою? Що він відкрив для себе? Запиши відповіді на запитання.

- ◆ О котрій годині почалася подія оповідки?
- ◆ У який день тижня відбувається розмова?
- ◆ Що хотів хлопчик?

3. Потренуйтеся правильно питати і називати час. Скористайтесь малюнками.

Котра година?

~~Скільки годин?~~

Друга година.

~~Дві години.~~

Обережно: суржик!

Гумористичне оповідання

1. Дізнайся, чим завершилася розповідь мами.

Котра година?

За однойменним оповіданням Лесі Мовчун
(закінчення)

Мама захопилася розповіддю та вже не дивилася на годинник:

– ...А ще раніше, у часи твоїх прадідусів і прабабусь, годинник узагалі був неабиякою коштовністю! Не кожен міг його собі дозволити. І носили годинник у кишені, пристебнувши грубеньким ланцюжком до одягу. А якщо ти не мав годинника, то міг звернутися до незнайомця на вулиці і запитати: “Вибачте, котра година?” І тобі чемно відповідали.

– Зрозуміло... Але то було давно. Ти ж мала годинник. І твої друзі.

– Не всі. Бувало, що власник годинника мав себе за велике цабе, тобто за дуже важливу персону! Спробуй умов його сказати, котра година! Він фасонився і віджартовувався. У нас навіть жарт був заведений: “Скільки годин?” – “Повний магазин!”

– Ма-а-амо, так неправильно питати! Неграмотно!

– Еге ж! Та слухай далі... Тоді той, хто цікавився, знову перепитував: “Котра година?” – “Пів магазину!” – відповідали йому. І так той бідака залишався без відповіді...

Якось дідусь почув наші жарти і розповів, що в його часи теж був жарт. На запитання “Котра година?” відповідали “Чверть на камізельку!”

— На камізельку? Це такий стародавній одяг, здається... А чому? — здивувався Сергійко. — Чому не казали: “Чверть на чоботи”? Така сама нісенітниця!

— Е, ні! Це не нісенітниця! Ти ж пам’ятаєш, де носили кишеньковий годинник? У камізельці, у кишені!.. Ой, подивися на наш годинник! Уже точно час — спати! А завтра я тобі покажу прадідусевого годинника... Того, що носили в камізельці.

Гумористичне оповідання — це художній твір із жартівливим змістом.

2. Які кумедні питання та відповіді про час є в цьому оповіданні? Чому люди жартують?

❖ Що ти робиш, коли хочеш дізнатися, котра година? Яку відповідь тобі хотілося б отримати: правильну чи жартівливу? Чому?

3. Запиши відповіді на запитання. На яке з них можна відповісти “Пів на камізельку”?

- ◆ О котрій годині ти лягаєш спати?
- ◆ О котрій годині ти прокидаєшся?
- ◆ О котрій годині ти обідаєш?
- ◆ О котрій годині ти жартуєш?

4. Запам’ятай, як пишеться слово “годинник”. Склади і запиши речення з ним.

Окличні та неокличні речення

1. Прочитай вірш.

Швидко

Швидко встань і одягнися!
 Швидко снідай, не барися!
 Швидко руки мий і шию!
 Швидко, бо сама помию!
 Швидко, тато нас чекає!
 Швидко, наш трамвай тікає!
 Швидко забігай до класу!
 Швидко, бо немає часу!
 І весь час немає часу...

А я хочу САМОСТІЙНО
 по калюжі йти спокійно,
 їсти бублик пів години
 і дивитись на машини,
 і на дощик, і на хмарку,
 на kota і на канарку.
 Довго хлюпатись у ванні,
 бумкати на барабані,
 пасочки ліпити з глини,
 і не бігти щохвилини.

Зрозумійте, це – важливо:
 хочу жити НЕ-КВАП-ЛИ-ВО!

Данута Вавілов,
 переклад з польської
 Ірини Кононенко

- 2.** Яка частина вірша сподобалася тобі більше: там, де все треба робити швидко, чи там, де події йдуть неквапливо? А як це буває з тобою? Що означає “немає часу”?

- 3.** Чим відрізняються речення в першій частині вірша, від тих, що в другій?

Речення, які вимовляємо емоційно, з окличною інтонацією, називаються **окличні**. У кінці такого речення ставимо знак оклику **“!”**.

Речення, які вимовляємо без емоційного забарвлення, називаються **неокличні**.

Нарешті ми зустрілися!
Ми зустрілися вчора.

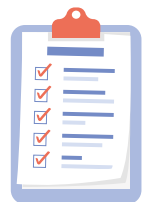
- 4.** Складіть і запишіть окличне та неокличне речення до кожного фото.

Окличними можуть бути і розповідні, і питальні, і спонукальні речення.

- 5.** Запам'ятай, як пишеться і наголошується слово “завдання”. Склади і запиши речення з ним.

ЗАВДАННЯ

- 6.** Складіть і запишіть список важливих справ, на які варто виділити час.

ТЕМА 9 ❖ Все пов'язане з усім

Малюю словами

1. Прочитай початок казки.

Ельф та світлячок

*За однойменною казкою Дзвінки Матіаш
(початок)*

Ельф любив дивитися на захід сонця, тільки шкода було, що він так коротко триває і буває лише раз на день. Тому ельф вирішив намалювати захід сонця, щоб дивитися на нього досхочу.

Це було не просто, адже щодня сонце заходить по-різному.

Ось у вівторок небо було ніжно-рожеве, навколо пахло свіжими полуницями. Ельф дуже любив свіжі полуниці, але не знав, як намалювати полуничний захід сонця, і щоб у повітрі пахло полуницями.

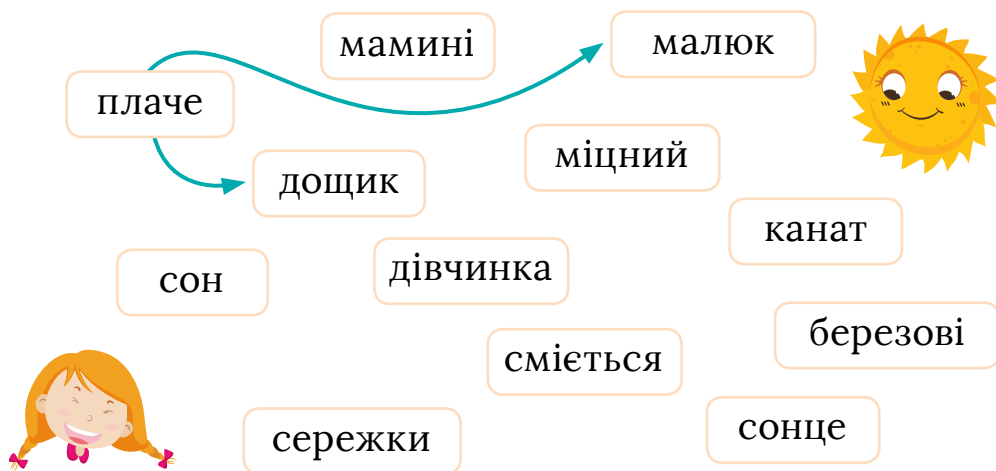
У середу ельф дивився, як заходить сонце над озером, на воді лежала золота світляна доріжка. Коли нею піти, то можна потрапити в обійми до сонця. Мабуть, сонячні обійми дуже гарячі, не кожен зможе їх витримати, тож ельф не хотів ризикувати. І трохи боявся ходити по воді, бо не вмів плавати. Він знав, що доріжка із сонячного проміння твердіша за воду, тож боятися нічого, але страху не подолати.

У четвер захід сонця був червоний, себто наступний день мав бути вітряний. Сонце, мов червоний м'яч, швидко скочувалося за лінію горизонту, ельфіві хо-

тілося його наздогнати, погратися у веселу гру. Адже м'ячі на те й вигадали, щоб гратися з ними: наздоганяти, ловити. Добре було б потримати в руках сонце...

А сьогодні небо фіалково-червоне. Ельф не знав, як це намалювати на одній картині, й геть розгубився. А коли стемніло, йому стало зовсім сумно, і він гірко заплакав.

2. Чи бувають у тебе ситуації, коли ти розгублюєшся, як ельф у цій історії? Розкажи про них.
3. Якими уявляв ельф обійми сонця? Гарячими можна назвати не лише обійми сонця, які можуть обпекти, а й міцні, емоційні обійми друзів чи рідних.
4. Утвори́ть зі слів пари так, щоб в одній було пряме значення слова, а в іншій — переносне. Запишіть їх.

5. Визнач два варіанти фраз, якими ти можеш підтри-
мати когось, та скористайся ними сьогодні.

- У тебе все вийде.
- Ти це зможеш.
- Ти — талановитий / талановита.
- Я в тебе вірю.

Описую захід сонця

1. Дізнайся, чи зміг ельф повірити в себе.

Ельф та світлячок

За однойменною казкою Дзвінки Матіяхи
(закінчення)

– Ой, як боляче б'ються твої сльози, – пропищав у траві тоненький голосок. То був світлячок.

– Вибач, я не хотів. Просто мені дуже сумно, бо я не можу намалювати захід сонця, – схлипнув ельф.

– А нащо тобі захід сонця?

– Сонце дуже гарне. Я дуже його люблю. І не знаю, як намалювати один захід сонця, якщо мені подобаються всі, а вони такі різні.

– Якщо хочеш намалювати все, то не намалюєш, – сказав світлячок.

– Може, ти не знаєш головного?

– А як дізнатися головне?

– Подумай, – світлячок закружляв над головою ельфа. – Бувай. Завтра прилечу дивитися на картину.

– Думаєш, я зможу її намалювати? – не повірив ельф.

– Зможеш, – і світлячок зник у верхівках ясенів.

А ельф ще довго сидів на галявині й думав. І коли очі в нього вже зовсім злипалися, придумав.

Наступного вечора ельф подався до озера. Вода була зелена, сонячна доріжка – золота. Ельф підійшов до води, заплющив очі, потім розплющив їх і обережно пішов по доріжці. Вона була, як тверде масло, і гріла ноги. Мабуть, тому що подошвам було тепло, ельф перестав боятися. Раптом він почув голос сонця:

– Ти дуже відважний, ельфе. Мені так приємно, що ти вирішив до мене прийти.

Сонце міцно обняло ельфа. І його обійми не були гарячі, просто теплі й приємні.

– Приходь ще, будемо грати в м'яча. А тепер біжи, малюй картину.

Ельф кивнув і поспішив до берега. Коли стемніло, він зробив останній мазок і відклав пензель. Він був такий щасливий, що аж заплакав.

– Я знову мокрий від твоїх сліз, – невдоволено буркнув світлячок. – Годі плакати. Краще картину покажи.

Світлячок довго дивився на малюнок, аж урешті зворушено сказав:

– Як ніжно сонце обіймає землю.

2. Які емоції переживав ельф? Як йому допоміг світлячок? Якою була розмова із сонцем? Як гадаєш, чи вдалася ельфові картина?

3. Переглянь добірку фото, на яких зображено захід сонця, та усно опиши кожну з них.

svitdovkola.org/um2/2025/media17

4. Намалюй свою картину “Захід сонця” та опиши її. Вживай слова в переносному значенні, синоніми, порівняння.

Текст

Пишеня часто заходить до Читасі в бібліотеку, щоб вибрати нову книжку.

– О-хо-хо, Читасю... На кінець року я майже все, що є в бібліотеці, прочитало. І тепер хочу власну книжку написати. Але ж так багато речень доведеться придумати...

– Пишенятку, це чудова ідея! І я вірю, що ти впорашся. Правда, Мовознаю?

Мовознай замислено відповів:

– Так, усі ми допоможемо тобі. А для початку зауважу, що в книжці мають бути не просто речення, а текст. Пишеня вирішило дізнатися, що таке текст.

1. Порівняй дві сторінки, які написало Пишеня для своєї книжки. Визнач ту, на якій розміщено текст, і ту, на якій речення.

Я не люблю,
коли падає дощ.
На вулиці мокро.
Я не можу вийти погуляти.

Я люблю сонячну погоду.
Біля мого дому
росте кущ бузку. Чита-
ся – хороша подруга.

Зв'язані за змістом речення утворюють **текст**. До нього можна дібрати **заголовок**, тобто назву. Текст має **тему** — те, про що в ньому розповідається, і **головну думку** — те, чого він навчає.

Текст складається з трьох частин: **зачін** (початок), **основна частина** і **кінцівка**.

2. Досліди текст і його будову.

Заголовок

Дари садів

Зачин

Коли сонечко припікає сильніше, грушки починають рости і поволі змінювати колір. А вже в кінці літа на гілках висять жовтобокі соковиті ліхтарики, які так і манять їх скуштувати.

Основна частина

Тоді починається збір урожаю. Ніжні плоди акуратно знімають з гілок і вкладають у великі ящики. Потім ящики з грушками в кузовах вантажівок мандрують у місто, на прилавки магазинів.

Кінцівка

Тоді і дорослі, і діти мають можливість ласувати щедрими дарами наших садів, над якими потрудилися і природа, і люди.

Наталія Пуряева

3. Визнач, яке із цих речень називає тему тексту "Дари садів", а яке — його головну думку.

- ◆ Цінуймо дари природи та працю людей.
- ◆ Як збирають урожай груш.

4. Придумай свій варіант заголовка до тексту із завдання 2.

5. Запиши одну частину тексту на твій вибір.

Моя книжка

Фантастична історія

У твоїй книжці обов'язково має бути фантастична історія, яку ти складеш сам / сама!

1. Придумай, хто буде головним персонажем твоєї історії — людина чи тварина, космічний прибулець, вигадана істота, а може, й неістота.
2. Напиши за́чин твору — де живе персонаж, яка його вдача, що він любить робити, чи є в нього родичі, друзі.
3. Поміркуй, яка пригода чи проблема може трапитися, як персонаж діятиме, хто йому заважатиме, а хто допомагатиме. Напиши про ці події. Це буде основна частина твору.
4. Як завершиться подія? Напиши кінцівку.
5. Коли твір буде готовий, перевір правопис та відредагуй текст.

Досліджую текст

- 1.** Прочитай притчу. Визнач і запиши тему і головну думку.

Які люди живуть у місті?

Перська народна притча

Біля **бра́ми** міста сидів старий. До нього звернувся мандрівник:

– Я ніколи не бував у цих місцях. Скажи-но, діду, які люди живуть у цьому місті.

– А які люди живуть у місті, з якого ти йдеш? – запитав старий.

– То були злі й нахабні люди, я залишив їх без жалю.

– Тут ти зустрінеш таких самих.

За якийсь час інший мандрівник запитав у старого:

– Скажи-но, будь ласка, які люди живуть у цьому місті? Я нещодавно приїхав і нічого про них не знаю.

Старий знову відповів запитанням на запитання:

– А які люди жили в місті, з якого ти прийшов?

– Це були добрі й привітні люди. Багато з них стали моїми друзями, й мені було шкода залишати їх.

– Тут ти знайдеш таких самих.

Чоловік, який чув обидві розмови, здивувався:

– Як це так? Ти двом людям дав різні відповіді на одне й те саме запитання....

– У кожного в серці свій світ. Якщо хтось не знайшов нічого доброго там, звідки прийшов, то й тут бачитиме лише погане. Той, хто мав друзів, і тут без добрих людей не залишиться. Ми бачимо навколо себе те, що самі маємо.

Пісня

- 1.** Послухай та заспівай пісню Марії Бурмаки на вірші Платона Воронька:
svitdovkola.org/um2/2025/media18

Хлопчик Помагай

Через поле, через гай
 Ходить хлопчик Помагай.
 Бачить хлопчик: садять сад, –
 Він поміг кінчити ряд.
 Вмить приніс відро води
 І полив аж два ряди.
 Рій із пасіки пішов, –
 Помагай роя знайшов,
 Обходивши луг і ліс,
 Він в село його приніс.

За селом копали став, –
 Помагай візок дістав.
 Цілий день возив пісок,
 Аж вищав його візок.
 Ось і ти часу не гай.
 Будь, як хлопчик Помагай!

Платон Воронько

- 2.** Чи сподобалася тобі пісня? Який настрій викликала її мелодія? А ритмічні рядки слів?
- 3.** Продовж речення.
- ◆ Коли я слухаю музику, мені хочеться...
 - ◆ Я відчуваю...

- 4.** Випишіть з тексту пісні синоніми до слів: “швидко”, “завершити”, “не витрачай”, “відшукав”, “доставив”.
- 5.** Запиши 4 рядочки з пісні.

- 6.** Чому слово “помагай” у вірші написано з великої літери?

- ❖ Згадай імена інших персонажів, що описують їхні риси характеру чи звички.

- 7.** Чи хотілося б тобі зустріти Помагая? У чому тобі найбільше потрібна допомога? Чи ти стаєш для когось Помагаєм? Що тоді відчуваєш?
- 8.** Визнач два варіанти фраз, як попросити когось про допомогу, і скористайся ними сьогодні.

- Будь ласка, допоможи мені.
- Чи не міг / могла би ти...?
- Будьте люб'язні...
- Якщо ваша ласка...

- 9.** Пограйте в гру “Запитання чи дія”.

- ❖ Напишіть на окремих аркушах по одному питальному та спонукальному реченню про допомогу іншим.
- ❖ Згорніть аркушики та покладіть у коробочку. Витягуйте їх по черзі.
- ❖ Хто отримав спонукальне речення — має виконати завдання. Хто питальне — має відповісти на нього.

Створюю текст за коміксом

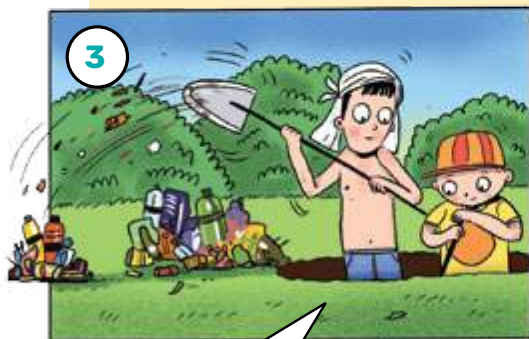
1. Порівняйте, як передають одну й ту саму інформацію текстове повідомлення та комікс.

Шановні громадяни, закликаємо вас прибирати сміття після себе!

Скарб

Це ж пакети для сміття...

Знайдемо цей скарб!

Аякую, що
прибрали
за собою!
Лісовичок

Японська казка

1. Прочитай початок казки.

Іссумбосі, або Хлопчик-Мізинчик

Японська народна казка
(початок)

Давно колись жили чоловік і жінка, та не було в них дітей. А тому ходили вони щодня у храм молити богів про дитину. І от одного дня знайшовся в них синок завбільшки з мізинчик.

Батько й мати назвали сина Іссумбосі, тобто Хлопчик-Мізинчик, і берегли його, як зіницю ока. Хлоп'я було розумне, та от біда – нітрохи не росло.

Минув час, і от надумав Іссумбосі вибитися в люди і попросив батьків відпустити його. Вони погодилися. Хлопчик зробив собі меч із голки, і вранці всі троє подалися на берег річки.

– До побачення! – гукнув Іссумбосі і поплив униз за водою в чайній чашці, веслюючи *xáci*.

Через кілька днів дістався він до столиці, переповненої людьми, каретами і кіньми. Тут його увагу привернув величезний будинок.

– Дозвольте зайти! – гукав Іссумбосі щосили, стоячи на ганку. За якийсь час двері відчинились, і на порозі з'явився ошатно вдягнений вельможа.

– Дозвольте зайти! – голосно повторив Іссумбосі.

– Цікаво, хто це говорить?

Спантеличений вельможа оглянувся навколо.

– Я тут! Я тут!

Іссумбосі вибрався на **гѣта** чоловіка і затупцяв ногами.

– Ого, який дивовижний чоловічок!

Вельможа посадив Іссумбосі на долоню.

– Мене звати Іссумбосі. Я хочу служити у вас.

– Гаразд, я беру тебе на службу.

Вельможі відразу сподобався цей маленький, але жвавий хлопчик.

2. Що здивувало тебе в цій казці? Які емоції викликав Іссумбосі?

❖ Чи відомі тобі люди, які, попри те що відрізнялися від інших, досягали успіху?

❖ Які риси характеру їм допомагали?

3. Знайди в другому абзаці тексту найдовше слово та розділи його на частини для переносу.

4. Поміркуйте, як інакше могли б розвиватися події, обравши один з варіантів.

- ◆ Якби батьки не відпустили сина до столиці.
- ◆ Якби Хлопчик-Мізинчик перестрів на річці хижу форель.
- ◆ Якби він не наважився стукати у двері багатого будинку.
- ◆ Якби вельможа сказав, що такий малюк ні на що не здатен.

5. Продовж речення.

- ◆ Щоб досягти успіху, потрібно...
- ◆ Мене не лякають невдачі, бо...

Переказую казку

1. Прочитай закінчення казки.

Іссумбосі, або Хлопчик-Мізинчик

Японська народна казка
(закінчення)

Іссумбосі був працюватий і кмітливий, а тому всі його любили. Та найбільше припав він до серця дочці багатого вельможі.

Одного разу Іссумбосі супроводжував її до храму. Дівчина боялася, щоб на хлопця не наступили, і посадила його за пояс свого **кімонó**. У темній вуличці на них раптом напали два óні – чудовиська в людській подобі з бичачими рогами і тигрячими іклами.

– Стривайте. Я вам покажу! – Іссумбосі вискочив з-за пояса дівчини і замахнувся мечем-голкою.

– Ха-ха-ха! Що це за дрібнота? – зареготав один із нападників і кинув Іссумбосі собі в пащу.

Хлопчик був маленький, тож міг вільно бігати в животі чудовиська і колоти його мечем.

– Ой, болить!.. – заволало óні і виплюнуло хлопчика з пащі. Обидва нападники дременули світ за очі.

Коли Іссумбосі опам'ятався, то знайшов на землі чарівний молоток – скарб чудовиськ. Дочка вельможі махнула цим молотком і промовила:

– Іссумбосі, стань великим!

І тоді сталося диво: Іссумбосі перетворився на високого вродливого юнака. Кажуть, незабаром він оженився на дочці вельможі, викликав до столиці своїх батьків і всі вони зажили разом у добрі та щасті.

2. Які риси характеру допомогли Іссумбосі здобути прихильність у палаці? А які — перемогти чудовиськ?
3. Які японські деталі в казці привернули твою увагу?
4. Обери речення з казки, запам'ятай його та продиктуй напарникові / напарниці.
5. Знайди в тексті окличні речення. Хто їх промовляє? Яке ще речення можна вимовити оклично?

Наголошуй правильно: дочк^{а́}, а не д^{о́}чка.

Попросила молочка
Старша мамина дочк^{а́},
А маленька д^{о́}нька
Плеснула в долоньки:
– І мені ковточок,
Почастуй-но д^{о́}чок.

Віра Правоторова

6. Намалюйте піктограми-підказки та перекажіть казку, промовляючи кожен одну фразу по черзі.

7. Знайдіть у бібліотеці оповідки про героїв, які здолали чудовиськ, прочитайте їх та поділіться враженнями.

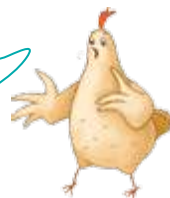

Наш театр

Ляльки з флаконів

Порожні флакони від шампунів мають шанс потрапити не в смітник, а на сцену. І виступити в комічному шоу анекдотів!

1. Об'єднайтеся в групи та оберіть анекдоти для свого шоу. Можна згадати ситуації з власного життя, придумати або завантажити тексти за посиланням:

svitdovkola.org/um2/2025/media19

Скучила

- Доню, піди на вулицю, пограйся, а як скучиш за мною, приходь додому, я пригощу тебе пирогом.
- Мамо, а я вже скучила за тобою!

Футбол

- Миколо, ходімо грати у футбол!
- Не можу, о третій годині в кіно-театрі починається цікавий мультик.
- Так зараз лише пів на другу!
- Але ж мені ще треба пів години плакати, щоб мама гроші на квиток дала.

2. Влаштуйте репетицію свого виступу, а потім зніміть відео. Кому ви хочете його показати?

Вірш про канікули

1. Прочитай вірш про те, що невдовзі чекає на тебе.

Канікули

“Канікули! Канікули!” –
співає все навколо.
Канікули, канікули,
канікули у школі!

А що таке – канікули?
Це літні дні барвисті,
це час, коли нам ніколи
хоча б на мить присісти,
бо треба мчати босими
наввипередки з вітром,
з густих лісів приносити
горіхів повні відра.

Це час у річці хлюпатись,
підсмажувати спини
і зранку в лузі слухати
тонку струну бджолину...

Це час, коли за друзями
ми скучим, як ніколи,
і нам страшенно схочеться
скоріше знов до школи!

Анатолій Костецький

2. Які емоції викликав у тебе вірш? Поміркуй, навіщо слово “канікули” повторюється на початку аж п’ять разів. Які ще слова роблять вірш радісним?
3. Запиши, чого ти чекаєш від канікул.

Тлумачок

Аламоза́вр (с. 96) – гігантський динозавр із довгими шиєю та хвостом.

аламозавр

Аудито́рія (с. 25) – люди, які отримують певну інформацію.

Баский (с. 32) – жвавий, швидкий.

Бра́ма (с. 113) – ворота.

брама

Візуа́льний (с. 93) – такий, що його можна спостерігати очима.

Ге́та (с. 119) – японське дерев'яне взуття на високих підставках.

Декора́ції (с. 92) – предмети на сцені, що зображають місце, де відбувається подія вистави.

корок

Ідентифіка́ція (с. 93) – розпізнавання.

Кімоно́ (с. 120) – традиційний японський одяг, схожий на халат.

Кок (с. 5) – кухар на кораблі.

Ко́рок (с. 5) – затичка для пляшки або іншого посуду.

мантія

Ма́нтія (с. 38) – накидка короля чи королеви, яку вони одягають під час церемоній.

Медіапроду́кт (с. 13) – форма існування інформації (газети, журнали, інтернет, телебачення та ін.).

Небо́га (с. 58) – 1. Племінниця (дочка сестри або брата). 2. Звертання до молодшої за себе особи; часто в значенні “бідолаха”.

Осамоти́лий (с. 56) – який став самотнім.

Осли́нчик (с. 30) – невеличка лавка.

Прем’е́ра (с. 21) – перше представлення твору (вистави, кіно та ін.) публіці.

Ресу́рс (с. 12) – запас або засіб, який можна використати при потребі.

Риме́йк (с. 92) – нова версія відомого твору.

ослі́нчик

тиранозавр

стрі́ха

Старта́п (с. 52) – молода компанія, яка має нову бізнес-ідею і шукає ресурси для її втілення.

Стрі́ха (с. 44) – солом’яний або очеретяний дах.

Тираноза́вр (с. 98) – найбільший двоногий динозавр-хижак, з великою головою і маленькими передніми лапами.

Траекто́рія (с. 66) – лінія руху об’єкта.

Фри́збі (с. 88) – диск для гри.

Ха́сі (с. 118) – японська паличка для їжі.

Хі́жа (с. 28) – невелика будівля, комора.

Цивіліза́ція (с. 12) – спільнота людей, які проживали в певний час на певній території та мали спільні культурні особливості.

фризбі

оголошення
комікс

інфографіка

лічилка

ПІСНЯ

небилиця
реклама

письменник

художній образ

письменниця

верлібр
приказка

цикл віршів

ребус

соціальна реклама

рима

оповідання

скоромовка

повість

листівка

персонаж

повідомлення
прислів'я
метаграма

вірш

поетеса

легенда

стаття

казка
притча

Читай, досліджуй,
пізнавай!

Досліджуй
українську мову!

знак оклику
алфавіт

спонукальне речення
власна назва

знак питання
апостроф

службові слова

розповідне речення

омоніми
омографи

голосні звуки
закінчення слова

мова

знак м'якшення

наголос
неокличне речення

питальне речення

основа слова
антоніми
паліндроми

синоніми

приголосні звуки

абетка

слово

звуки

речення

окличне речення

текст

кома
дієслово
склад

прикметник
крапка
звертання